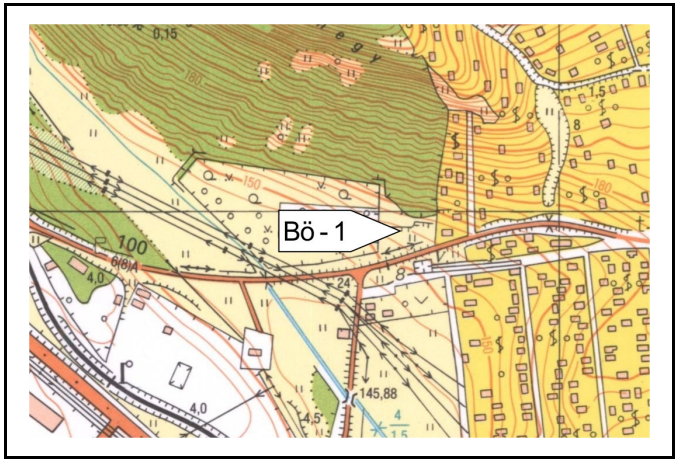

Budaörs	Bö-1	Csiki-pince
Típus		településsel kapcsolatos emlék, építmény
Fajta		pince
Helyszín (EOV koordináta)		A Huszonnégyökrös-hegy lábánál, a Szabadság út északi oldalán (E 639 777, N 234 966)
Helyrajzi szám		031
Főbb jellemzői		A Szabadság út mentén a sűrű ördögcérnás bozót a hajdani Csiki-csárda pincemaradványait rejti. A homokkőből rakott terméskő falban nyílik a kb. 6 m hosszú boltozott pincegádor. A kb. 5 méter szélességű pince első mintegy 10 méteres szakasza szintén boltozott, a további 10–15 m csak a kőzetbe vájt. A pincével szemközt, kb. 20 méterre szép formájú feketefenyő található. 1921-ben IV. Károly második sikertelen puccskísérlete után a csárda volt a fegyverszüneti tárgyalások helyszíne (KIG, 1996).
Kor, keletkezés időpontja		A csárdát egy 1778. évi térkép már ábrázolja. 1945-ig működött (FI, 1997)
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		A pincében hulladék található, és boltozatlan szakasza egy helyütt leszakadt. Környezete gyomos, elhanyagolt. A telek beépítése esetén a pince fennmaradása, illetve láthatósága kétséges.
Tájvédelmi szempontú értékelés		településtörténeti jelentőségű, tájképet gazdagító, régi, értékes elem
Szükséges intézkedés		A pince (esetleg a csárda) helyreállítása, környezetének rendezése, megfelelő hasznosítása. Helyi védelem alá helyezés és emléktábla elhelyezése javasolt.
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

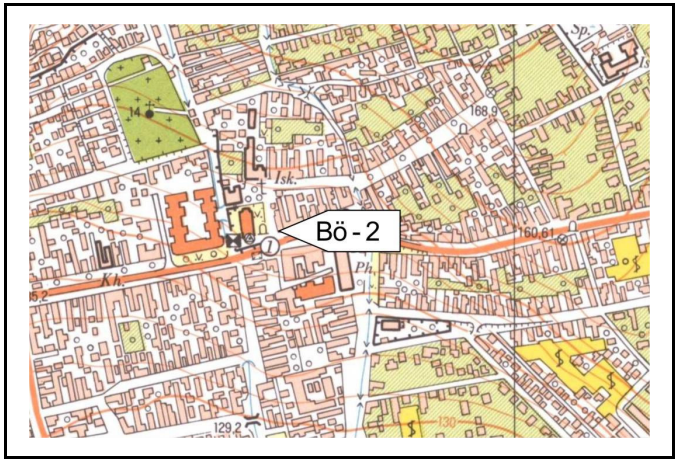

Budaörs	**Bö-2**	Egykori tűzoltószertár
Típus		településsel kapcsolatos emlék, épület
Fajta		tűzoltószertár
Helyszín (EOV koordináta)		Templom tér 1.
Helyrajzi szám		60
Főbb jellemzői		Háromkapus, téglalap alaprajzú, nyeregtetős épület, a tetőzetből kiemelkedő faszerkezetű megfigyelő toronnyal. Déli homlokzata jelentősen átalakított. A Budaörsi Önkéntes Tűzoltó Egyesület egykori épülete. Helyi védelem alatt áll.
Kor, keletkezés időpontja		1914
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		Szépen helyreállított, megfelelően hasznosított, jelenleg vendéglátóipari létesítmény üzemel benne.
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti és idegenforgalmi jelentőségű, régi, ritka, településképet gazdagító, értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

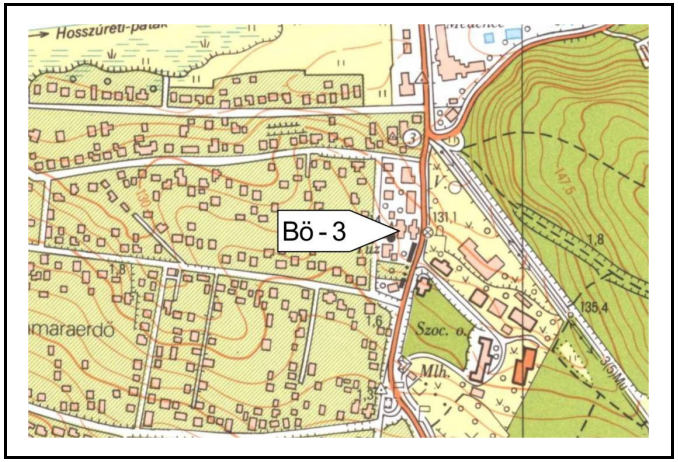

Budaörs	**Bö-3**	Régi víztorony
Típus		településsel és ivóvízellátással kapcsolatos emlék
Fajta		víztorony
Helyszín (EOV koordináta)		Kamaraerdei út 61.
Helyrajzi szám		3428/5
Főbb jellemzői		A torony falazata terméskő, a felső szint deszkaburkolatú. A szoknyás gúla alakú tető palával fedett. Közhasználat elől elzárt magánterületen áll.
Kor, keletkezés időpontja		feltehetően a 19. század eleje
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		a torony kívülről épnek látszik, a tetőfedés hiányos
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti jelentőségű, régi, ritka, kiemelkedően értékes elem, a környező beépítés miatt a településképben nem érvényesül
Szükséges intézkedés		történeti kutatás, állagfelmérés, felújítás, rálátás biztosítása, helyi védelme javasolt
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. augusztus

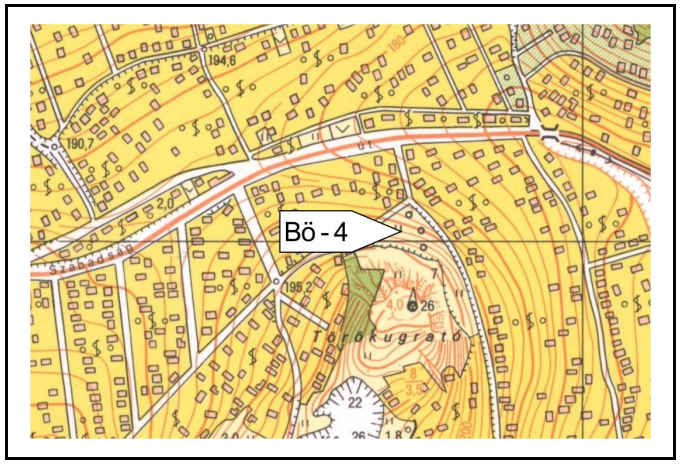

Budaörs	**Bö-4**	Egykori légvédelmi bázis
Típus		településsel kapcsolatos, hadászati emlék
Fajta		légvédelmi bázis
Helyszín (EOV koordináta)		a Törökugrató alatt, a Rezeda és a Kökörcsin utcák, valamint a sziklafal által bezárt háromszög alakú területen
Helyrajzi szám		4319/2
Főbb jellemzői		Az egykori katonai létesítményből romos állapotú lépcsők, terméskőből rakott támfalak, teraszok, műkő korlátok, és néhány sziklába vájt terem maradt fenn. A sarokoszlopokat a légvédelem emblémája díszíti. A terület nagy részét elburjánzott növényzet borítja. A létesítményt a Budaörsi Önkormányzat értékesítette, a kerítés és a kapu helyreállításával megkezdődött a felújítása. Egyes elemei (kapuzat és kerítéselemek) helyi védelem alatt állnak.
Kor, keletkezés időpontja		feltételezhetően az 1940-es évek elején
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		romos, balesetveszélyes, egyes részei megközelíthetetlenek
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti és hadászati szempontból egyaránt jelentős, értékes elem
Szükséges intézkedés		történeti kutatás, épített elemek helyreállítása, környezetrendezés
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. augusztus

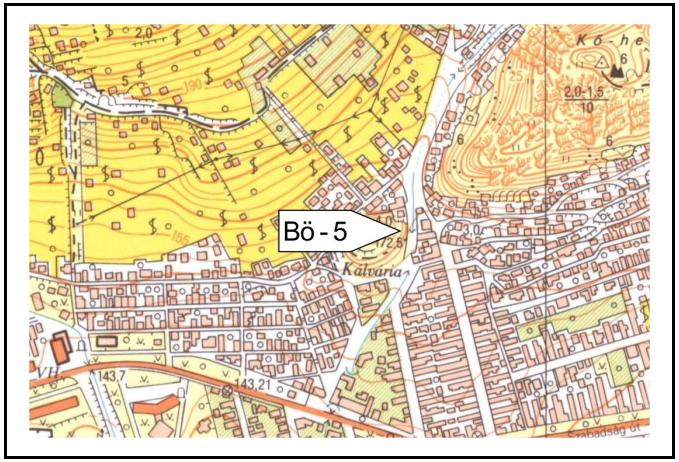

Budaörs	Bö-5	Kálvária-kápolna
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		kápolna
Helyszín (EOV koordináta)		A Kálvária-domb keleti lábánál
Helyrajzi szám		1481
Főbb jellemzői		A késő barokk Kálvária-kápolnát Kreisz Jakab építtette 1817-ben. A II. világháborút követően az épület elpusztult. 2002-ben épült újjá Budaörs Német Kisebbségi Önkormányzata és Budaörs R. K Egyházközsége jóvoltából, Orbán Tibor építész-mérnök tervei alapján (BNNO). Belső terében egyéb kegytárgyak mellett a Golgota régi fakeresztje is látható. Műemléki telken áll – a jegyzékben azonban csak a Golgota-szoborcsoport és a stációk kerültek nevesítésre.
Kor, keletkezés időpontja		2002 (az 1817-ben épült kápolna rekonstrukciója)
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		jó állapotú
Tájvédelmi szempontú értékelés		táj- és településképet gazdagító, helytörténeti és vallási jelentőségű, kiemelkedően értékes elem
Szükséges intézkedés		a kápolna nevesítése a műemléki jegyzékben
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

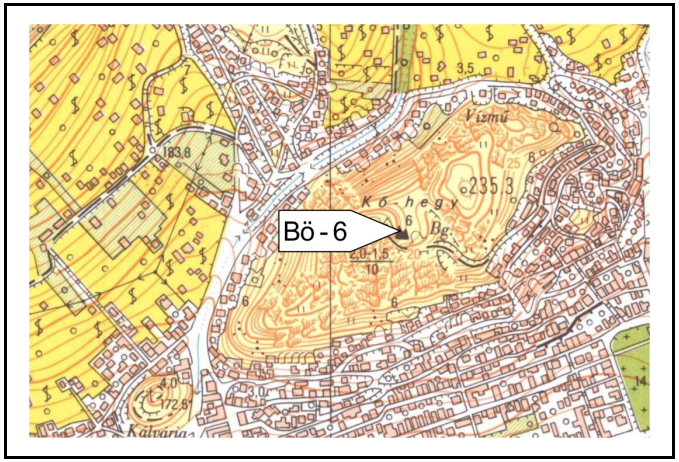

Budaörs	**Bö-6**	Kőhegyi-kápolna
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		kápolna
Helyszín (EOV koordináta)		a Kő-hegy nyergében
Helyrajzi szám		1632
Főbb jellemzői		Egytornyú, cseréppel fedett, világossárgára (lábazat okkersárgára) festett épület. Körülötte bazaltkocka burkolat. Homlokzatán 1855-ös és 2003-as évszám. A Wendler Ferenc által 1855-ben a Szeplőtelen Fogantatás tiszteletére felépített, a II. világháborúban megsérült, majd pusztulásnak indult kápolna helyére épült a régi formájában. Helyi területi védelemben részesülő telken áll.
Kor, keletkezés időpontja		2003 (az 1855-ben épült kápolna rekonstrukciója)
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		jó állapotú
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti szempontból kiemelkedő jelentőségű, a tájképet jelentős mértékben, nagy távlatból is meghatározó, értékes elem
Szükséges intézkedés		környezetének a taposási károkat mérséklő rendezése
Adatfelvevő		Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

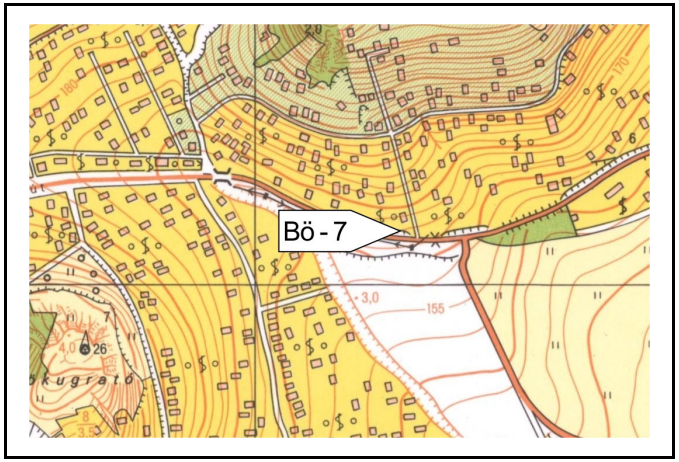

Budaörs	Bö-7	Régi út menti feszület
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		feszület
Helyszín (EOV koordináta)		a Szabadság út és a Lejtő utca sarkán, a buszmegálló támfala fölött (Eredeti helyszíne itt a közelben, a domboldalon valamivel feljebb volt.)
Helyrajzi szám		4173/2
Főbb jellemzői		Kb. 1,2 m magas, restaurált, de eredeti talapzaton álló, 3 karéjos végződésű, felülről ónlemezzel bevont, homokkő kereszt, új bronz korpusszal. Felirata: „AN BH. 1850”.
Kor, keletkezés időpontja		1850
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		A feszület a közelmúltban helyreállított, jó állapotú, környezete gondozott.
Tájvédelmi szempontú értékelés		helyi jelentőségű, különösen szép formájú, elhelyezkedésénél fogva a településképben hangsúlyos, régi, értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

Budaörs	**Bö-8**	Missziós-kereszt
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		feszület
Helyszín (EOV koordináta)		Templom tér, a r.k. templom elülső homlokzatához illesztve
Helyrajzi szám		109/4
Főbb jellemzői		Kb. 2 m magas talapzaton álló 2 méteres kereszt öntöttvas korpusszal. A talapzat és a kereszt anyaga homokkő. Teteje madarak ellen fémtüskékkel védett. Felirata: „IHS 1865”
Kor, keletkezés időpontja		1865
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		jó állapotú
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti jelentőségű, településképet gazdagító, régi, kiemelkedően értékes elem
Szükséges intézkedés		állagmegóvás
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

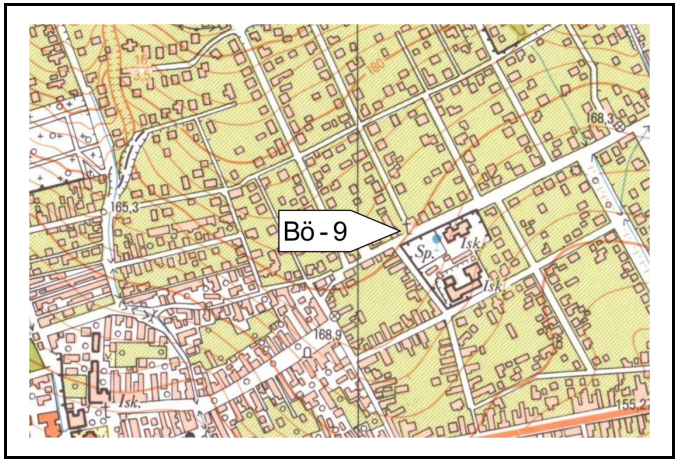

Budaörs	Bö-9	Farkasréti úti feszület
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		feszület
Helyszín (EOV koordináta)		Farkasréti út és Thököly utca sarka, (Farkasréti út 51. számú ház előtt)
Helyrajzi szám		2660
Főbb jellemzői		Kb. 1,8 m magas talapzaton álló 2,2 méteres kőkereszt újabb keletű, egyedi megformálású fém korpusszal. A kereszt fehérre meszelt, ágai kétkaréjos végződésűek, a korpusz ezüstszínűre festett. Alacsony, ezüstszínűre festett fémkerítés övezi. Mellette pad áll.
Kor, keletkezés időpontja		feltehetően 19. század vége – 20. sz. eleje
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		jó állapotú, de zavaró a környezetében a sok légvezeték, a tartóoszlop és a közlekedési táblák
Tájvédelmi szempontú értékelés		helyi jelentőségű, településképet gazdagító, értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

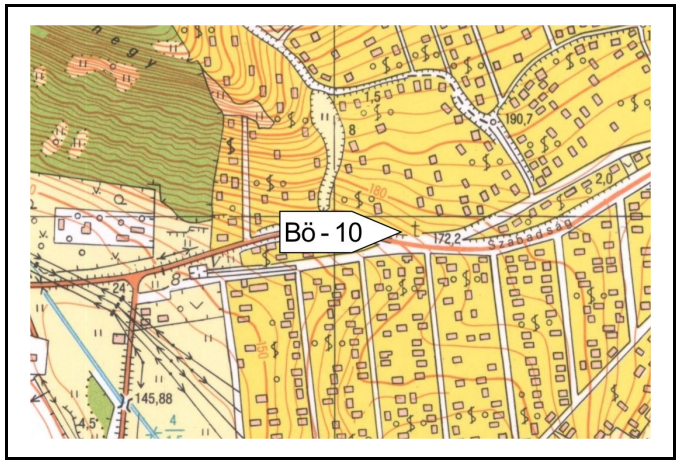

Budaörs	**Bö-10**	Hehli-kereszt
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		feszület
Helyszín (EOV koordináta)		A Szabadság út és a Csíki utca találkozásánál
Helyrajzi szám		7677/2
Főbb jellemzői		Kb. 1 m magas, eredeti talapzaton álló felújított, 2 m magas kőkereszt öntöttvas korpusszal. A talapzat és a kereszt anyaga homokkő. Felirata: „Hehli Konrat. 1903” Kerítésfal előtt áll, parkosított területen.
Kor, keletkezés időpontja		1903
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		A feszület jó állapotú, környezete gondozott.
Tájvédelmi szempontú értékelés		helyi jelentőségű, elhelyezkedéséből adódóan a településképben hangsúlyos, hagyományőrző, értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

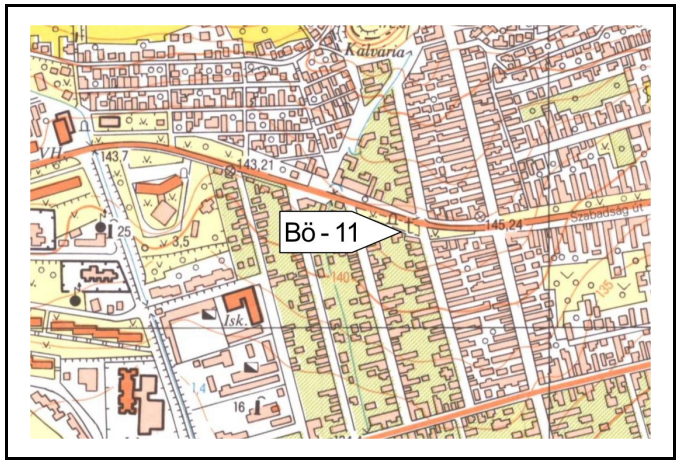

Budaörs	**Bö-11**	Régi kőkereszt
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		feszület
Helyszín (EOV koordináta)		Szabadság út 99-es sz. ház előtt
Helyrajzi szám		1044
Főbb jellemzői		1 m magas homokkő talapzaton álló, kb. 2,2 m magas homokkő feszület. A korpusz hiányzik, de nyomai látszanak. Meszelése erősen megkopott. A járda burkolatában áll.
Kor, keletkezés időpontja		ismeretlen
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		a feszület hiányos, és zavaróan áll a gyalogos közlekedés vonalában
Tájvédelmi szempontú értékelés		helyi jelentőségű, településképet gazdagító, értékes elem
Szükséges intézkedés		környezetének rendezése a gyalogos közlekedés vonalának módosításával
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

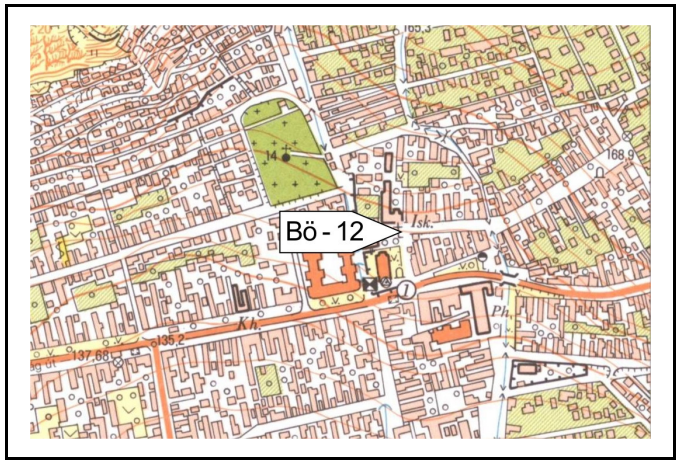

Budaörs	Bö-12	Herczog-kereszt
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		feszület
Helyszín (EOV koordináta)		Templom tér, a r.k. templomtól ÉK-re, közterületen
Helyrajzi szám		59/4
Főbb jellemzői		Kb. 1,2 m magas talapzaton álló 2,2 méteres kőkereszt korpusszal. A kereszt fehérre meszelt, a korpusz aranyszínűre festett: anyaguk nem állapítható meg. A talapzat elülső márványtábláján a felirat: „Dicsértessék a Jézus Krisztus”. A hátsó táblán: „Herczog Antal és neje Barcho Éva. Állíttatta Herczog Antal, 1911.” Mellette vadgesztenye fa áll.
Kor, keletkezés időpontja		1911 (az 1933-as egyházlátogatási jegyzőkönyv – VJS, 2002 – szerint 1908)
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		jó állapotú, nemrégiben felújított
Tájvédelmi szempontú értékelés		helyi jelentőségű, településképet gazdagító, értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

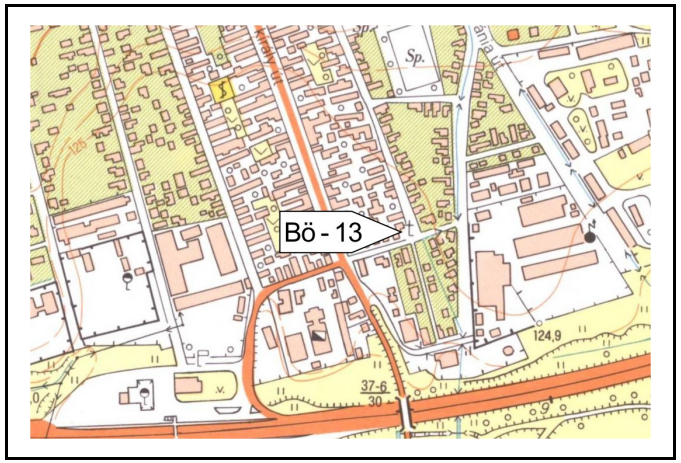

Budaörs	**Bö-13**	Domborműves kőkereszt
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		kereszt
Helyszín (EOV koordináta)		Deák Ferenc utca 62. sz. ház előtt
Helyrajzi szám		462
Főbb jellemzői		Kb 2 m magas mészkő talapzaton álló 0,8 méteres homokkő kereszt. A mészkő talapzaton lévő kereszt–horgony–szív dombormű kompozíció a hit–remény–szeretet szimbóluma.
Kor, keletkezés időpontja		ismeretlen
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		A kisméretű kőkereszt a közelmúltban került ismét a sokáig hiányos oszlop tetejére. A talapzat enyhén megdőlt, igen rossz állapotú, a kő erősen pusztul, mállik. Környezete gyomos, és zavaró a hátterében az igénytelen megjelenésű kerítés.
Tájvédelmi szempontú értékelés		helyi jelentőségű, jelenlegi állapotában kedvezőtlen képet mutató, értékes elem
Szükséges intézkedés		talapzat és a dombormű restaurálása, kerítés vakolása és festése, környezet rendezése
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

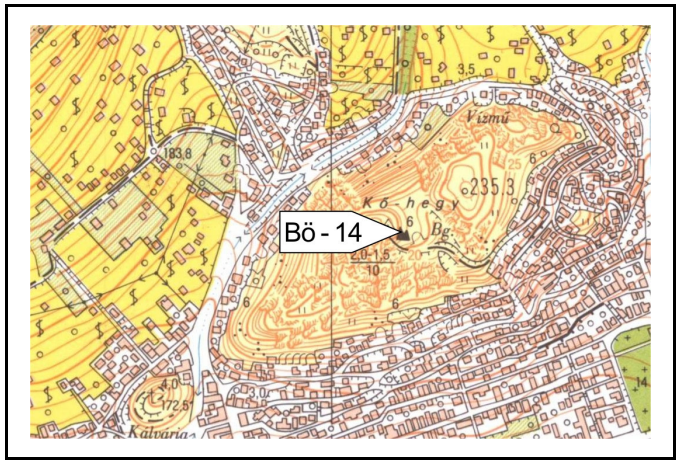

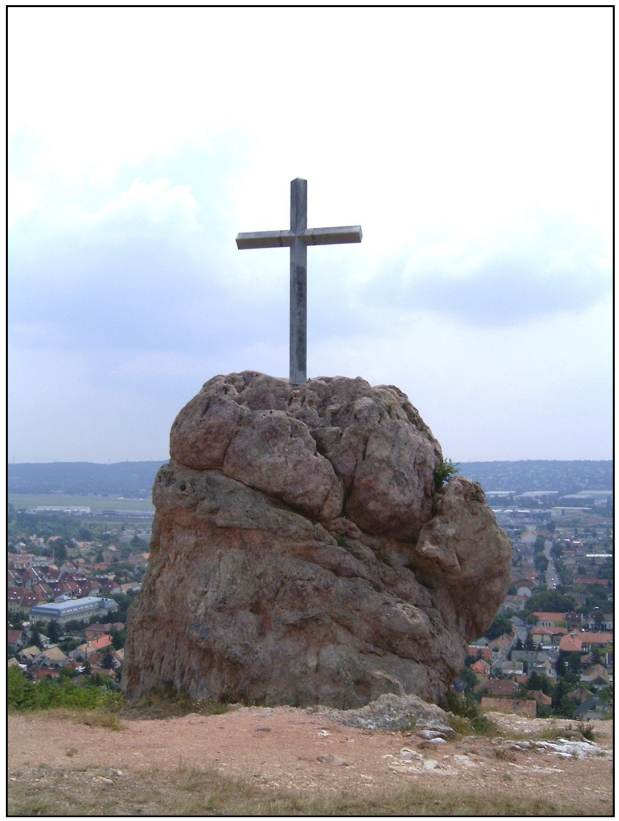

Budaörs	Bö-14	Kőhegyi kereszt
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		emlékkereszt
Helyszín (EOV koordináta)		Kő-hegy (E 643 092, N 235 681)
Helyrajzi szám		1634/1
Főbb jellemzői		Kb. 6 m magas dolomitszikla tetején álló kb. 3,5 méteres egyszerű fémkereszt. A szikla déli oldalán tábla: „A budaörsi Kőhegy szikláján álló régi keresztet a századfordulón állították fel és a második világháború után rombolták le. A németek Budaörsről 1946-ban történt elűzésének emlékére és a megbékélés jeléül újra felállítottuk. Budaörsiek Honi Egyesülete, Budaörsi Önkormányzat, Bretzfeld Hohenlohe Körzet, Budaörsért Alapítvány, Német Szövetségi Köztársaság. Budaörs, AM 17. Juni 1995” (és ugyanez németül is) Helyi területi védelemben részesülő telken áll.
Kor, keletkezés időpontja		1995 (az 1895-ben felállított, majd 1945-ben elpusztított kovácsoltvas kereszt helyén)
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		jó állapotú
Tájvédelmi szempontú értékelés		helyi jelentőségű, tájképet meghatározó, új, értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

Budaörs	**Bö-15**	Szent Vendel szobor
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		védőszent szobor
Helyszín (EOV koordináta)		a Templom téren, a r.k. templom kertjének DNy-i sarkában
Helyrajzi szám		1
Főbb jellemzői		Kb. 2 m magas talapzaton álló kb. 1,5 m magas homokkő szobor. Jelképei közül láthatók a tarisznya az oldalán, kalap a földön, fekvő szarvasmarha a lába mellett. A szobrot megrongálták, ezért a bal kezet pótolni kellett, de az abban eredetileg tartott vándorbot hiányzik. Szent Vendel a pásztorok, a háziállatok és a legelők védelmezője, ezért a szobor az egykor a településben igen jelentős állattartásra emlékeztet.
Kor, keletkezés időpontja		1744 (HJ, 1985)
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		A szobrot restaurálták, jó állapotú. Környezetében igen zavaróak a főút felőli kerítésen elhelyezett közműtáblák.
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti szempontból kiemelkedően fontos, régi, idegenforgalmi jelentőségű, a településképet gazdagító, kiemelkedően értékes elem
Szükséges intézkedés		a látványba nem illő közműtáblák áthelyezése a vaskerítés alatti támfalra Műemléki védelme javasolt.
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

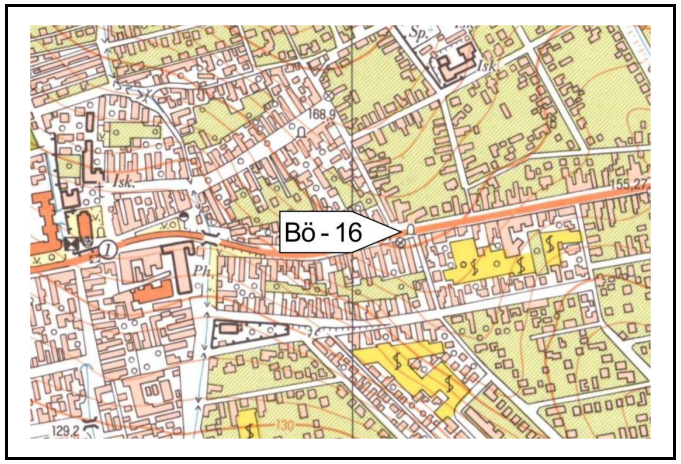

Budaörs	**Bö-16**	Nepomuki Szent János szobor
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		védőszent szobor
Helyszín (EOV koordináta)		Budapesti utca és Aradi út sarkán, az egykori faluszélen
Helyrajzi szám		109/3
Főbb jellemzői		1,5 m magas homokkő talapzaton álló 1,5 m-es, díszesen megmunkált, színesre festett homokkő szobor. Talapzatán 1852-es évszám. Körülötte keskeny virágágy íriszekkel, és 4, feltehetően eredeti homokkő sarokkővel.
Kor, keletkezés időpontja		A szobrot Martin Feldhoffer állíttatta 1852-ben annak emlékére, hogy részt vett az 1848–49-es szabadságharcban, és onnan épségben hazakerült. (KJPT)
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		Restaurált, jó állapotú, de festése megkopott. Zavaróak és a szobor látványának értékét jelentősen lerontják a közeli közlekedési és közműoszlopok.
Tájvédelmi szempontú értékelés		helyi jelentőségű, településképet gazdagító, régi, kiemelkedően értékes elem
Szükséges intézkedés		festésének felújítása, a szobrot takaró vezetéktartó oszlop és a szomszédos közlekedési tábla távolabb helyezése A szobor műemléki védelme javasolt.
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

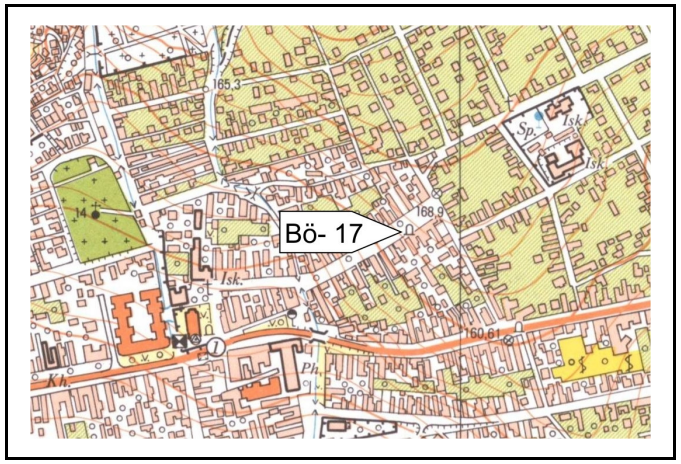

Budaörs	**Bö-17**	Fájdalmas Anya szobor (Pietà)
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		szakrális szobor
Helyszín (EOV koordináta)		Molnár Pál u. 32. sz. ház előtt
Helyrajzi szám		59/2
Főbb jellemzői		Az eredeti mészkő alapkövön álló, műkőből készült, kb. 1,5 m magas talapzat és kb. 1 m magas szobor Máriát ábrázolja a halott Krisztussal. Burkolt, alacsony fémkerítéssel övezett kis teresedésen áll. Mellette rózsabokor és két pad található. A szobrot Hauser Antalné állította, akinek három néma gyermeke volt.
Kor, keletkezés időpontja		1920-as évek
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		nemrégiben felújított, jó állapotú
Tájvédelmi szempontú értékelés		helyi jelentőségű, településképet gazdagító, régi, értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

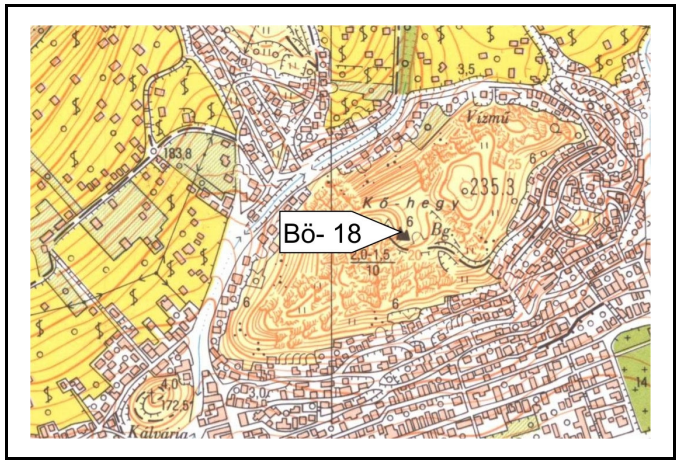

Budaörs	**Bö-18**	Szentháromság-szobor
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		szakrális szobor
Helyszín (EOV koordináta)		Kő-hegy, a kápolna közelében, attól DK-re (E 643 166, N 235 686)
Helyrajzi szám		1632
Főbb jellemzői		A mészkő talapzat egy kb. 2,5 m magas alsó részből egy 2 méteres oszlopból áll. A tetején 1 méteres homokkő szobor. Mellette orgonabokor. Helyi területi védelemben részesülő telken áll.
Kor, keletkezés időpontja		2004 (Az eredetit 1856-ban állíttatta Braun György, KJL, 2003)
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		újszerű, jó állapotú
Tájvédelmi szempontú értékelés		helyi jelentőségű, tájképet gazdagító, új, értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

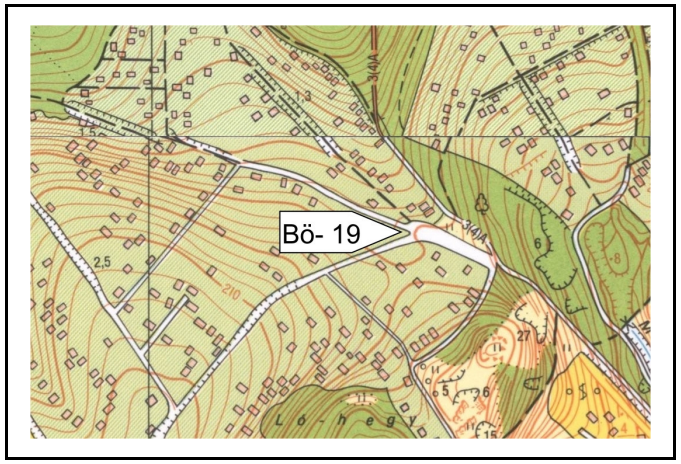

Budaörs	**Bö-19**	Mária-képoszlop
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		képtartó oszlop
Helyszín (EOV koordináta)		Felsőszállás és Sóvirág utca sarka
Helyrajzi szám		8252/6
Főbb jellemzői		40 cm magas homokkő talapzaton álló kb. 1,7 m magas képoszlop. A képtartó fülkében üvegablak mögött kerámia Szűz Mária dombormű. A talapzaton 1837-es évszám. A képoszlop felirata: „1913 AM”. Előtte működő virágláda, két oldalán működő virágtartó edények.-Körötte sűrű, sövényszerű növényzet.
Kor, keletkezés időpontja		feltehetően 1913-ben készült egy korábban (1837) itt állított emlék helyén
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		A képoszlop jó állapotú, de a túlburjánzott növényzet szinte teljesen takarja.
Tájvédelmi szempontú értékelés		helyi jelentőségű, településképet gazdagító, régi, ritka, értékes elem
Szükséges intézkedés		sövény visszametszése
Adatfelvevő		Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

Budaörs	Bö-20	Szent Márton képoszlop
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		képtartó oszlop
Helyszín (EOV koordináta)		A központi belterület délkeleti részén, az Aradi utca és a Babér utca sarkán
Helyrajzi szám		3207
Főbb jellemzői		Betonból készült, 40x70 cm-es téglalap alapú, tetején ívelten formázott, fehérre mázolt oszlop, „1931” felirattal. A felső harmadában található 35x50 cm-es fülke egy Szent Mártont és a koldust ábrázoló domborművű kerámialapot foglal magában (készítője: Guerdián Ferenc – LO). A kerámialap jobb alsó sarkában „CF” monogram olvasható. A képoszlop mellett egy fiatal (kb. 10 éves) diófa áll. A szántóföldi munka közben villámcsapás által sújtott Johann Ganter tragikus halálának emlékére a család az egykor itt húzódó földek szélén eredetileg egy szobrot állíttatott. Ez a II. világháború során megsérült, majd elpusztult (LO).
Kor, keletkezés időpontja		A szobor helyén 1931-ben állítottak képoszlopot, amelyet néhány éve felújítottak.
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		A képoszlop teljes egészében (oszlop és kép egyaránt) jó állapotú, sérülés, rongálás nyomai nem láthatók rajta. Egyetlen zavaró tényező külső megjelenésében, az oszlop festése erősen kopott, mállott.
Tájvédelmi szempontú értékelés		a beépített terület egykori határpontjaként településtörténeti jelentőségű értékes elem
Szükséges intézkedés		oszlop felületkezelése
Adatfelvevő		Gyenes Andrea
Adatfelvétel időpontja		2006. szeptember

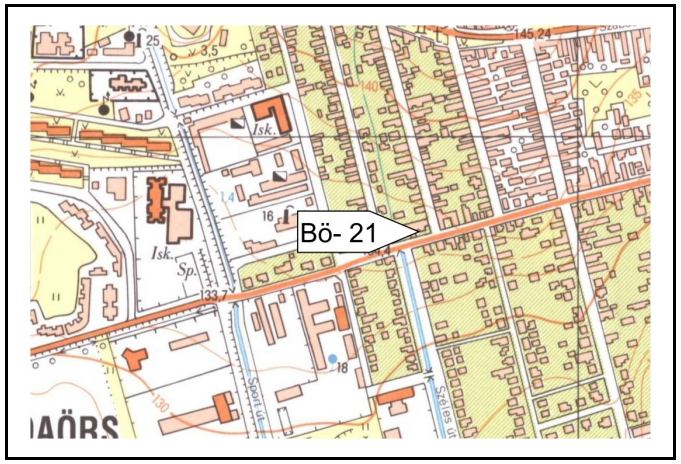

Budaörs	**Bö-21**	Baross utcai képoszlop
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		képtartó oszlop
Helyszín (EOV koordináta)		Baross és József Attila utca saroktelkén, kerítésen belül
Helyrajzi szám		930
Főbb jellemzői		2 m magas működ oszlop, tetején kb. 30 cm-es, elgörbült fémkereszttel. A fülkében kép nem látható. A kerítésre futatott borostyán és közműjelölő táblák részben eltakarják.
Kor, keletkezés időpontja		1933
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		maga a képoszlop jó állapotban van, de jelenlegi állapota a vallási emlékhez méltatlan
Tájvédelmi szempontú értékelés		településképet gazdagító, értékes elem
Szükséges intézkedés		a képoszlop helyreállítása, láthatóvá tétele
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. augusztus

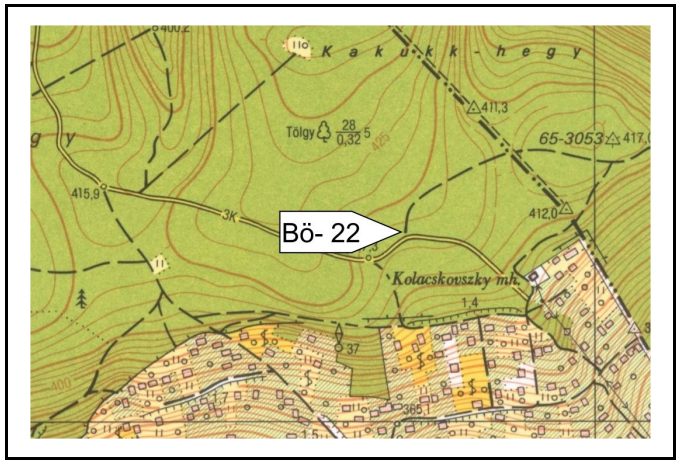

Budaörs	**Bö-22**	Kakukk-hegyi képesfa
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		képesfa
Helyszín (EOV koordináta)		A Kakukk-(Frank-)hegy déli oldalán, a Csillebércről a Frank-hegyi turistaházhoz vezető P□ jelzésű turistaút mentén, az Irhás-árok felé leágazó útkereszteződésnél
Helyrajzi szám		002
Főbb jellemzői		A fiatal, 16–18 m magas, 6 m korona- és 25 cm törzsátmérőjű csertölgy fán 2,5–3 m magasságban található a fémpánttal felerősített, kb. 40x60 cm-es kettős fakeretben elhelyezett, fóliával fedett színes nyomat. Szűz Máriát ábrázolja a gyermek Jézussal.
Kor, keletkezés időpontja		nincs adat
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		A fa egészséges. A fakeret ép, rögzítése stabil. A kép kifakult, az időjárás viszontagságainak kitett.
Tájvédelmi szempontú értékelés		a Budaörsön egykor jellemző (HJ, 1985) képesfák hagyományát őrző, helyi jelentőségű, tájképet gazdagító, viszonylag ritka, értékes elem
Szükséges intézkedés		A képesfa hagyományának megőrzése, esetleg igényesebb kivitelezésű jellel történő díszítése. Tájképi jelentősége fokozható a terebélyesedését gátoló szomszédos fák kivágásával.
Adatfelvevő		Gyenes Andrea
Adatfelvétel időpontja		2006. augusztus

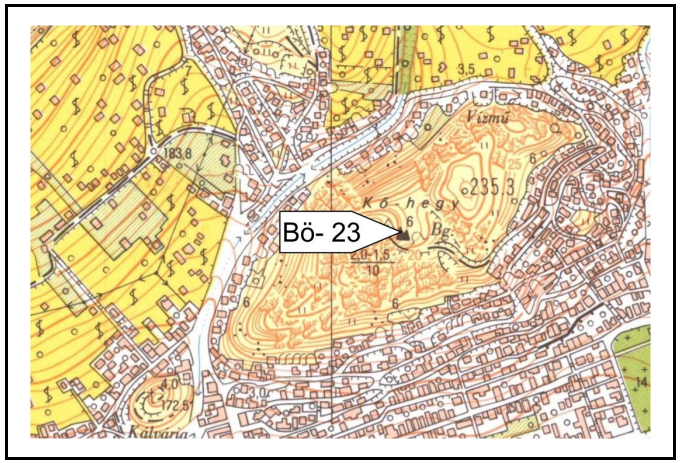

Budaörs	**Bö-23**	Passiójátékok helyszíne
Típus		településsel kapcsolatos, vallási emlék
Fajta		szakrális rendezvény helyszíne
Helyszín (EOV koordináta)		a Kő-hegy nyerge
Helyrajzi szám		1632
Főbb jellemzői		A Kő-hegy nyergének viszonylag sík felszíne az 1933–39 között évente megrendezett passiójátékok helyszíne volt. Kb. 2500 m^2 alapterületen épültek meg a díszletek és a lelátók. Jelenleg csupán romok (lépcső- és falmaradványok) láthatók. A passiójátékot 2003 óta 3 évenként újra megrendezik. Helyi területi védelemben részesülő telken áll.
Kor, keletkezés időpontja		1933
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		az építményeknek csak maradványai láthatók
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti jelentőségű, vallási szempontból értékes elem
Szükséges intézkedés		legalább részleges rekonstrukció javasolható, környezetében sziklagyep felújítása
Adatfelvevő		Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

239-es

241-es

247-es

Budaörs	**Bö-24**	Budapest Főváros 1882. évi határkövei
Típus		településsel kapcsolatos emlék, határjel és földmérési emlék
Fajta		települési határjel
Helyszín (EOV koordináta)		A település Budapesttel szomszédos, K-i határvonala mentén, a térképen jelölt pontokon.
Helyrajzi szám		egyedi meghatározást igényel
Főbb jellemzői		Bár a határköveket Budapest Főváros állíttatta, kataszterbe vételüket indokolja, hogy a közös határon találhatók. Az eredeti 34-ből 21-et leltünk fel. A határjelek mészkő tömbök, amelyek faragott része 1 méterrel emelkedik a felszín fölé, alapjuk szintén körülbelül 1–1,2 m. Alakjuk négyzetes hasáb (50x50cm), lecsapott élekkel. Tetejük kb. 2 cm vastagságban korong alakúra faragott. A határvonalhoz képest két ellentétes oldalukon a felirat: „X. Budapest Főváros. 1882” ill. „Budaörs”. Az ’X’ 239-től 272-ig tartó sorszámot jelöl. A 241. határponton a már 1872-ben elhelyezett öntöttvas földmérési jel áll.
Kor, keletkezés időpontja		1882
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		A fellelt határkövek többsége ép, némelyik azonban állapota, vagy környezete miatt beavatkozást igényel.
Tájvédelmi szempontú értékelés		településtörténeti jelentőségű, régiségük folytán értékes elemek. Egyes jól látható határkövek a táj- és településképet gazdagítják.
Szükséges intézkedés		A 21 fellelt határkő mellett a meg nem talált továbbiak felkutatása. Helyreállítás (247, 255, 262, 266, 269), stabilizálás (239, 256, 268), felületének megtisztítása (242), növényzet takarásának megszüntetése (245, 250), illetve a környezet rendezése (244). Régiségük és településtörténeti jelentőségük miatt megőrzésük kiemelten fontos.
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert, Gyenes Andrea
Adatfelvétel időpontja		2006. július–augusztus

Budaörs Bö-24

A Budaörs és Budapest határán fellelt további 1882. évi határkövek sorszámuk szerint

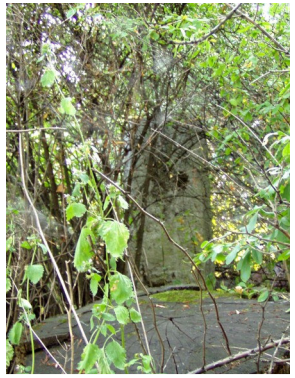

Budaörs	**Bö-25**	Budapest Főváros 1933. évi határkövei
Típus		településsel kapcsolatos emlék, határjel
Fajta		települési határjel
Helyszín (EOV koordináta)		A település Budapesttel szomszédos É-i közigazgatási határa mentén, a térképen jelölt pontokon. A K-i határon is két helyszínen (az Irhás-árokban, valamint a Kamaraerdei út és a Torockó utca torkolatánál) található ilyen típusú jelkő.
Helyrajzi szám		egyedi meghatározást igényel
Főbb jellemzői		Bár a határköveket Budapest Főváros állíttatta, kataszterbe vételüket indokolja, hogy a közös határon találhatók. A határjelek mészkőből faragott tömbök, amelyek látszó része 30 cm magas, 30x30 cm alapú kocka, 45°-os szögben lecsapott élekkel. A határvonalhoz képest két ellentétes oldalukon a felirat: „BP” ill. „BÖ”. DNy-i oldalukon „209.X” jelölés található. Az ’X’ nyugat felől haladva a 72–76-os sorszámokat jelöli. Az Irhás árokban lévő kő száma 238.1, a kamaraerdeié 265.1.
Kor, keletkezés időpontja		1933
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		A határkövek épek, némelyik azonban állapota vagy környezete miatt beavatkozást igényel.
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti jelentőségű, értékes elem
Szükséges intézkedés		A meg nem talált 74-es határkő felkutatása. Stabilizálás (Bö-26), felület megtisztítása (75), illetve a növényzet takarásának megszüntetése (72, 76).
Adatfelvevő		Kabai Róbert, Gyenes Andrea
Adatfelvétel időpontja		2006. július

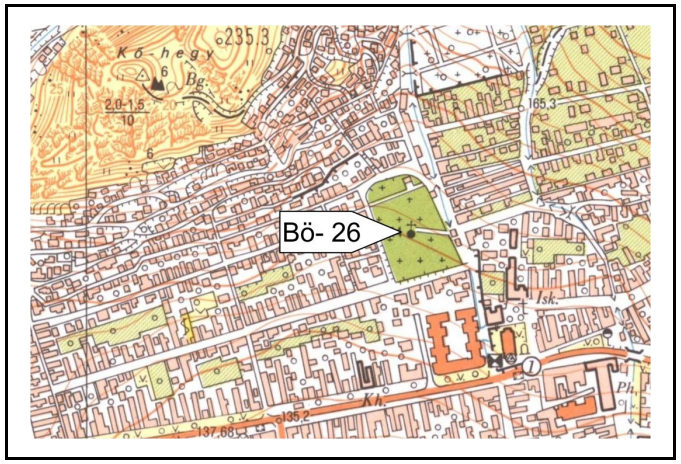

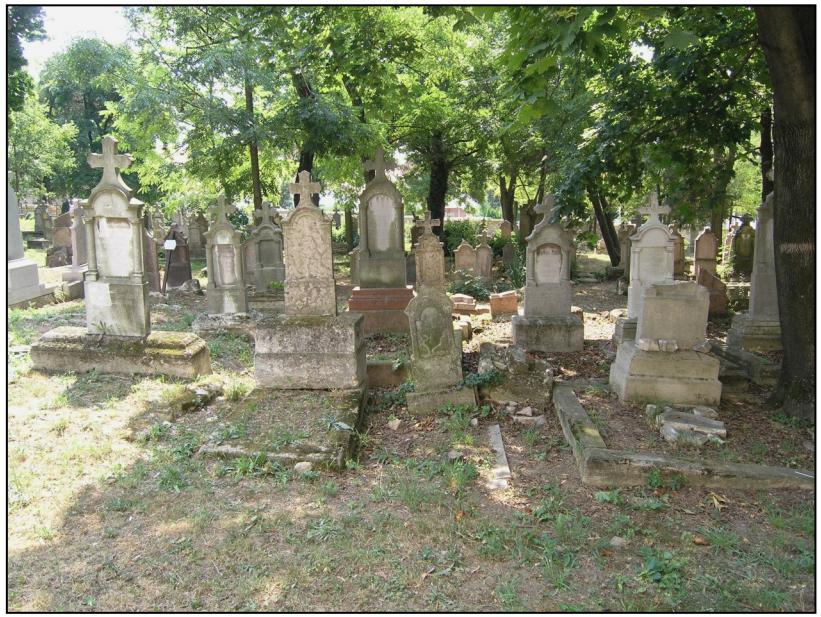

Budaörs	**Bö-26**	Ótemető
Típus		településsel kapcsolatos, temetkezési emlék
Fajta		régi temető
Helyszín (EOV koordináta)		A település központjában, a Nefelejcs, a Kossuth, a Kereszt és a Bor utcák által határolt területen.
Helyrajzi szám		2085
Főbb jellemzői		A felhagyott sírkertben a 18–20. századig terjedő időszakból találunk sírokat. Sírhalmok nem vehetők ki, helyenként a sírkeret látszik. A hasonló típusú, táblás sírjelek (anyaguk homokkő, mészkő, tardosi vörös mészkő és műkő) egységes megjelenést kölcsönöznek a temető képének. Igen értékesek a jellegzetes szív alakban ívelt kristályos homokkő sírkövek a 18–19. század fordulójáról (a legrégebbi 1753-as). A temető ligetesen fásított. Főbb fafajok: Acer campestre, A. platanoides, Aesculus hippocastanum, Fraxinus excelsior, F. ornus, Morus alba, Robinia pseudoacacia, Thuja orientalis. A temető Országos Német Emlékhely. Területe helyi védelem alatt áll.
Kor, keletkezés időpontja		A temetőt 1755-ben szentelték fel. 1980-ig temetkeztek itt (FI, 1997).
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		Egyes sírjelek kidőltek vagy erősen megdőltek. Elsősorban néhány homokkő sírjel pusztul.
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti, nemzetiségi, nevelési és idegenforgalmi szempontból fontos, településképet gazdagító, régi, kiemelkedően értékes elem
Szükséges intézkedés		megrongálódott sírok helyreállítása, a sírjeleket takaró, veszélyeztető növényzet eltávolítása, az. erősen málló, régi sírkövek állagvédelme Lővey (1997) az Ótemető műemléki védelmét javasolta.
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

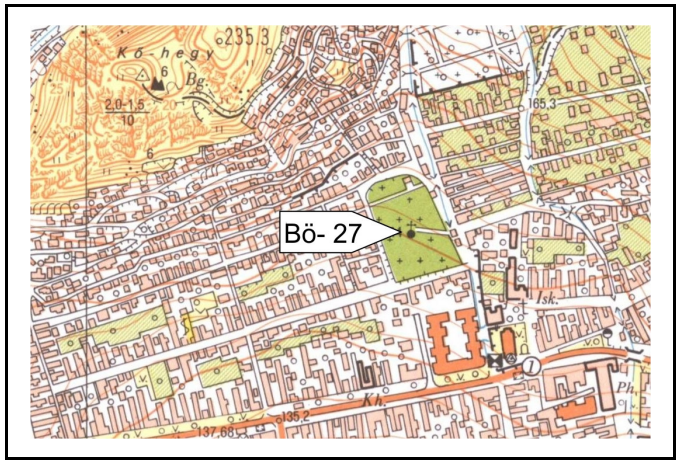

Budaörs	**Bö-27**	Csulits-kápolna
Típus		településsel kapcsolatos, temetkezési emlék
Fajta		temetői kápolna
Helyszín (EOV koordináta)		Ótemető, körülbelül a mértani középpontban
Helyrajzi szám		2085
Főbb jellemzői		Egyhajós, egytornyos épület, hosszanti oldalain 2–2 csúcsíves ablaknyílással. Világossárga homlokzatait fehérre meszelt saroklizénák tagolják. Cseréppel, illetve a toronysisak bádoggal fedett. (LP, 1997) Eredetileg ravatalozó kápolna volt, jelenleg görög-katolikus templom. Helyi területi védelemben részesülő telken áll.
Kor, keletkezés időpontja		1863-ban építtette Csulits János (VJS, 2002)
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		jó állapotú, a közelmúltban felújított épület
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti szempontból jelentős, településképet gazdagító, régi, kiemelkedően értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

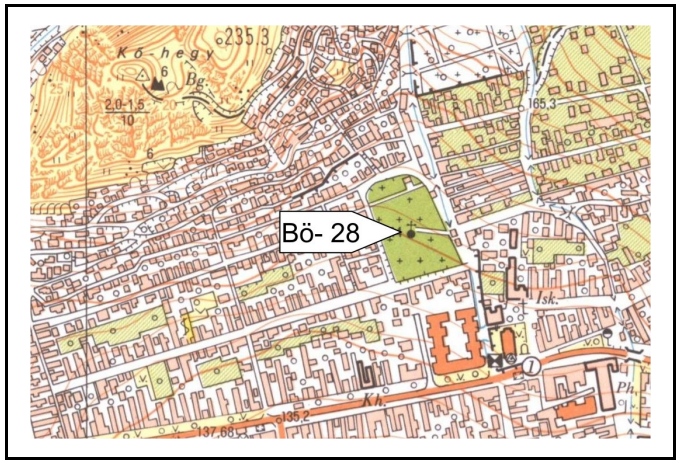

Budaörs	**Bö-28**	Csulits-kereszt
Típus		településsel kapcsolatos temetkezési emlék
Fajta		temetői feszület
Helyszín (EOV koordináta)		Ótemető, a temetői kápolna bejárati homlokzata előtt jobb oldalon
Helyrajzi szám		2085
Főbb jellemzői		1,8 m magas talapzaton álló 2,2 méteres feszület öntöttvas korpusszal. A talapzat és a kereszt anyaga homokkő, a keresztvégek háromkaréjosak. A talapzaton kerámia betét, német nyelvű felirata szerint a kápolnában nyugszik a Csulits-család négy tagja. Helyi területi védelemben részesülő telken áll.
Kor, keletkezés időpontja		1860-as évek
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		jó állapotú
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti jelentőségű, településképet gazdagító, régi, értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

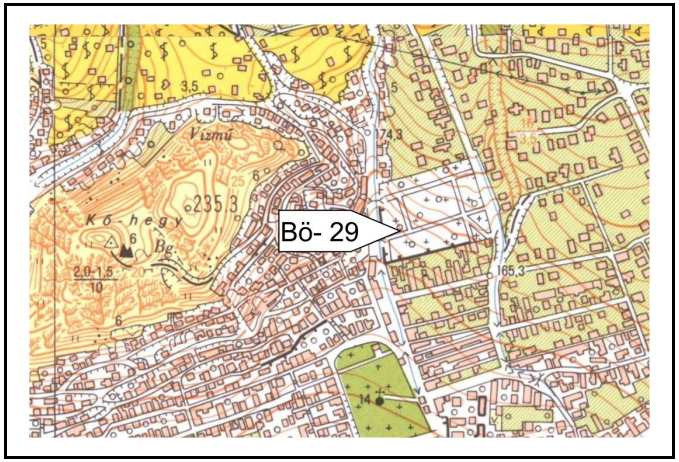

Budaörs	**Bö-29**	Újtemetői nagykereszt
Típus		településsel kapcsolatos, temetkezési emlék
Fajta		temetői feszület
Helyszín (EOV koordináta)		Újtemető, a főbejárattal szemközt, az első útkereszteződésnél
Helyrajzi szám		2139
Főbb jellemzői		Kb. 1 m magas mészkő talapzaton álló kb. 3 méteres kőkereszt korpusszal. A korpusz alatt kehely. A talapzat felirata elől: „Dicsértessék a Jézus Krisztus”. Hátul csak részben kivehető: Kifaragta Bene Károly. …. 1904”
Kor, keletkezés időpontja		1904
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		jó állapotú, de a felirat egy része nem olvasható
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti jelentőségű, településképet gazdagító, értékes elem
Szükséges intézkedés		a felirat felújítása
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

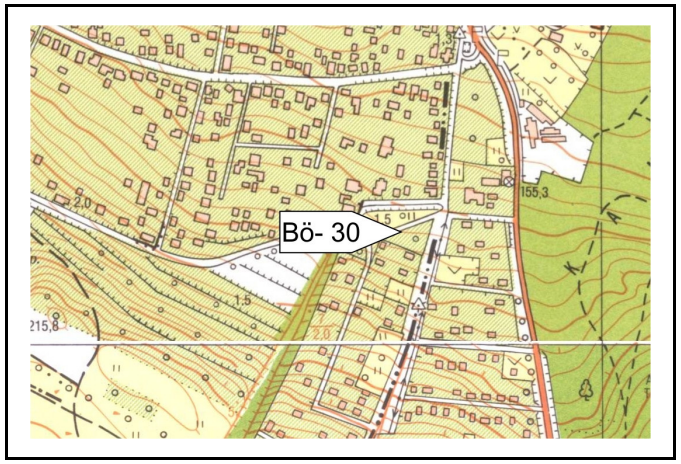

Budaörs	Bö-30	Idős japánakác utcafásítás
Típus		településsel kapcsolatos, kertépítészeti emlék
Fajta		utcafásítás
Helyszín (EOV koordináta)		Beregszászi utca keleti vége
Helyrajzi szám		4003/1
Főbb jellemzői		15 idős példányból álló, kétoldali, egységes utcafásítás (Sophora japonica). A fák magassága 16–18 m, koronaátmérője 10–12 m, törzsátmérője 50–80 cm között változik. Az alsóbb ágak helyenként szakszerűen csonkoltak. A járda burkolatából kiemelkedő betonelemekkel szegélyezett favermekben állnak. Az elektromos légkábel az északi oldalon a koronákat keresztezve halad.
Kor, keletkezés időpontja		1960-as évek (FA)
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		koruknak megfelelő állapotúak, a favermek meglehetősen szűkre szabottak
Tájvédelmi szempontú értékelés		A kamaraerdei településrészen az egyetlen jelentős utcafásításként településképet gazdagító, értékes elem.
Szükséges intézkedés		a hiányos fasor pótlása, esetleg kisebb koronát nevelő fajjal történő leváltása az elektromos kábel elhelyezésének megoldásával
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

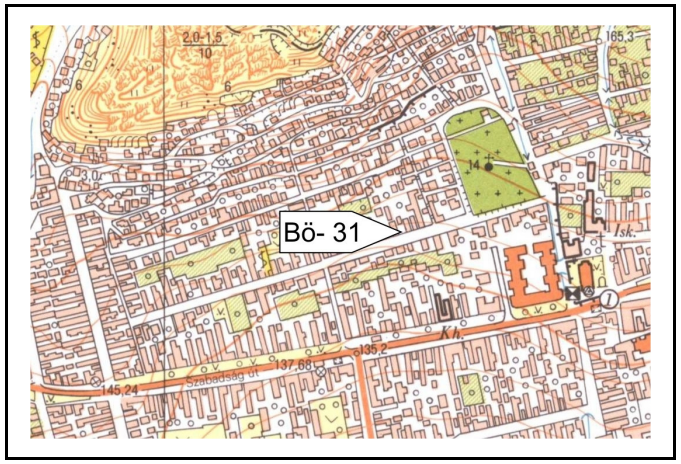

Budaörs	Bö-31	Kossuth utcai idős japánakác
Típus		településsel kapcsolatos, kertépítészeti emlék
Fajta		idős fa
Helyszín (EOV koordináta)		Kossuth utca 6/1 sz. ház előtt
Helyrajzi szám		2084
Főbb jellemzői		A ma még elszórtan fellelhető, egykorúnak tetsző idős példányok alapján feltételezhető, hogy a központi belterület utcáit egykor egységesen japánakáccal (Sophora japonica) fásították. Ez a fa a még megmaradt japánakácok egyik legszebb példánya. Magassága 14–16 m, koronaátmérő 16 m, törzsátmérő 90 cm. A korábbi visszavágás révén 2–2,5 méter magasságban elágazó, 6 vastagabb ágat nevelő, terebélyes fa.
Kor, keletkezés időpontja		1950-es évek (FA)
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		egészséges, szépen fejlett példány
Tájvédelmi szempontú értékelés		helyi jelentőségű, településképet gazdagító, értékes elem
Szükséges intézkedés		
Adatfelvevő		Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

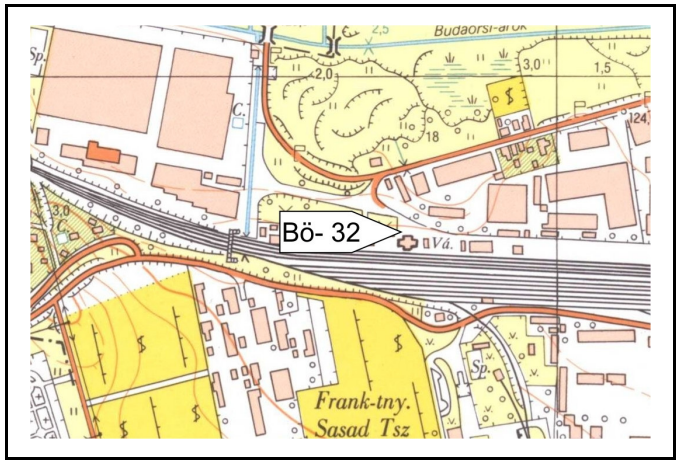

Budaörs	**Bö-32**	Vasútállomás előtti idős hársfák
Típus		településsel kapcsolatos, kertépítészeti emlék
Fajta		idős fa
Helyszín (EOV koordináta)		Raktár utca, a budaörsi vasútállomás épülete előtt
Helyrajzi szám		4055
Főbb jellemzői		Két kislevelű hárs (Tilia cordata). Kb. 20 m magas, 12 m korona- és 60 cm törzsátmérőjű fák.
Kor, keletkezés időpontja		19. század eleje
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		egészséges példányok
Tájvédelmi szempontú értékelés		helyi jelentőségű, településképet gazdagító, értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

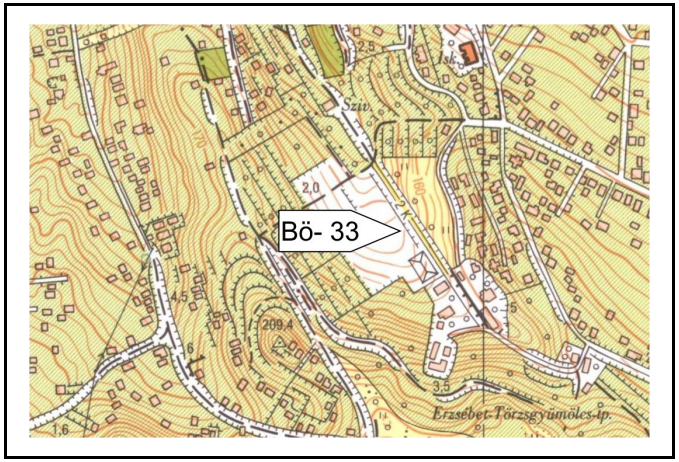

Budaörs	**Bö-33**	Idős feketedió
Típus		településsel kapcsolatos, kertépítészeti emlék
Fajta		idős fa
Helyszín (EOV koordináta)		A jelenleg a Budapesti Corvinus Egyetem tulajdonában lévő egykori Gyümölcs Törzsültetvény területén, az üvegháztól északra (E 643 875, N 232 386)
Helyrajzi szám		20124/3
Főbb jellemzői		Kb. 16 m magas, 16–18 m korona- és 70 cm törzsátmérőjű fa (Juglans nigra). Nyílt, gyepes területen áll szoliterként, alatta cserjék találhatók.
Kor, keletkezés időpontja		1960-as évek
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		egészséges példány
Tájvédelmi szempontú értékelés		tájképet gazdagító, jelentős díszértéket képviselő, dendrológiai szempontból értékes elem
Szükséges intézkedés		cserjék kivágása, a környező gyep rendszeres kaszálása
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

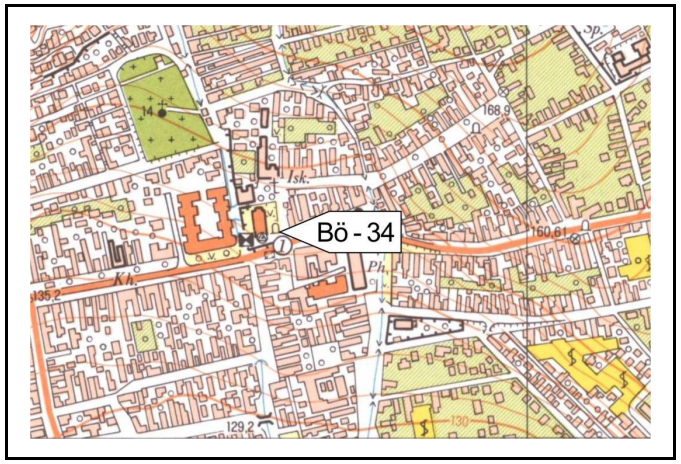

Budaörs	Bö-34	Napóra
Típus		településsel kapcsolatos, kertépítészeti emlék
Fajta		köztéri műalkotás
Helyszín (EOV koordináta)		Templom tér, a r.k. templomtól keletre
Helyrajzi szám		59/4
Főbb jellemzői		A kb. 2 m magas köztéri alkotás egy gránit talapzaton álló működőképes, fémszerkezetű napóra. Talapzatán: Napóra és holdfázis óra Talapzatán megadva Budaörs földrajzi koordinátái. Az árnyékvető rúd pontosan az északi sarkcsillagra mutat. Tervezte és készítette: Kupás Deák Béla
Kor, keletkezés időpontja		2005
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		jó állapotú, környezete rendezett
Tájvédelmi szempontú értékelés		helyi jelentőségű, településképet gazdagító, új, értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

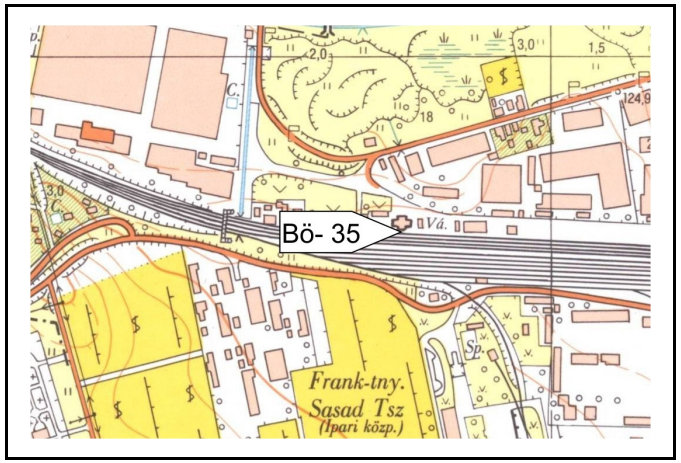

Budaörs	**Bö-35**	Budaörsi vasútállomás épülete
Típus		vasúti közlekedéssel kapcsolatos emlék
Fajta		vasútállomás
Helyszín (EOV koordináta)		Raktár utca, a vasút északi (Budaörs felőli) oldalán
Helyrajzi szám		4055
Főbb jellemzői		A Magyar Államvasutak II. osztályú, fővonali felvételi épülete. 1883-ban készített típusterv alapján épült, kétszintes épület.
Kor, keletkezés időpontja		1884
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		tömegében és egyes elemeiben eredeti, nyílászárói és homlokzati díszítései jelentős mértékben átalakítottak.
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti jelentőségű, régi elem
Szükséges intézkedés		Amennyiben fejújításra kerül sor, azt az eredeti tervek és külső megjelenés figyelembevételével kell elvégezni.
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

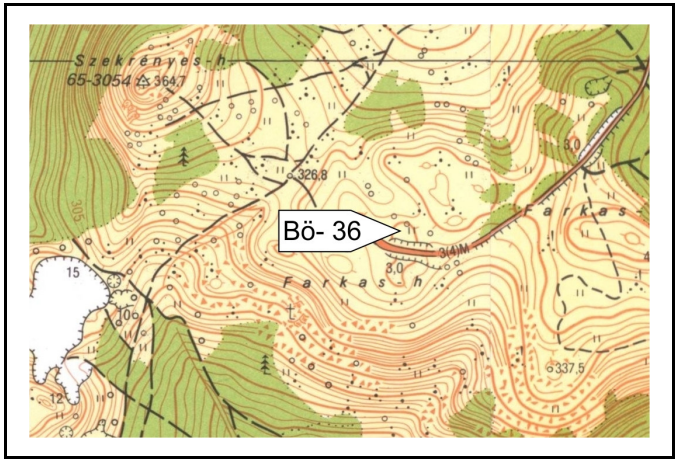

Budaörs	**Bö-36**	Vitorlázórepülő emlékmű
Típus		légi közlekedéssel kapcsolatos emlék
Fajta		vitorlázó-repülés történeti emlékmű
Helyszín (EOV koordináta)		a Farkas-hegy legmagasabb pontján (E 641 872, N 236 754), a Budai TK területén
Helyrajzi szám		016/2
Főbb jellemzői		Az emlékmű sziklás dombtetőn áll, betonalapzaton. Az eredetileg 2 db hegyesszögű V alakban felállított alumínium gépszárny közül mára már csak az egyik van meg. Ennek magassága kb. 5 m. (A szárnyon 1929-es szám látható.) A mellette található alacsony (kb. 60 cm magas 40 cm átmérőjű) beton posztamens vasrúddal talán zászlótartó lehetett. Helyi védelem alatt áll.
Kor, keletkezés időpontja		1950-es évek vége
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		Az emlékmű hiányos, megrongált. A még meglévő szárnyon is firkálások, károsítások nyomai láthatók. Közvetlen környezetében a domboldalon viszonylag ép, fajgazdag dolomit-sziklagyep található.
Tájvédelmi szempontú értékelés		Az emlékmű az első magyar vitorlázórepülő egyesületnek, illetve Budaörsön, a Farkas-hegy oldalában 1929-től 1957-ig folytatott gyakorló- és sportrepülésnek állít emléket. Helytörténeti és szakmatörténeti jelentőségű, tájképet meghatározó, jelenlegi állapotában kevésbé értékes, viszonylag új elem.
Szükséges intézkedés		Az emlékmű felújítása javasolt.
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert, Gyenes Andrea
Adatfelvétel időpontja		2006. július

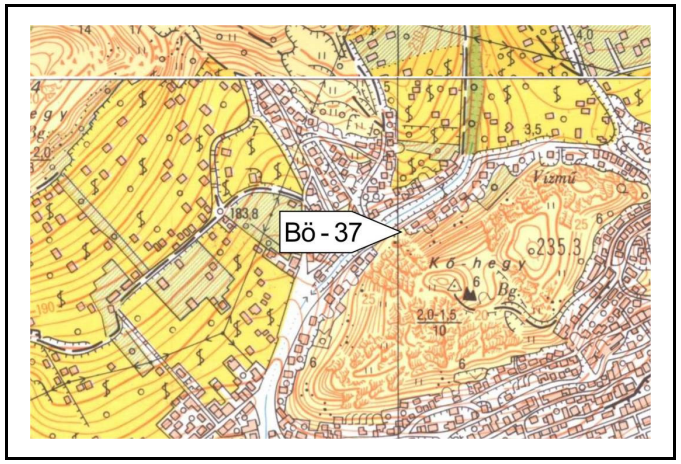

Budaörs	**Bö-37**	Présház-együttesek fennmaradt elemei
Típus		termeléssel kapcsolatos, agrártörténeti emlék
Fajta		pincesori présházak
Helyszín (EOV koordináta)		Elsősorban a Kőhegy lábánál és annak környékén (a képen Máriavölgy utcai pincék láthatók)
Helyrajzi szám		egyedi meghatározást igényel
Főbb jellemzői		Az egykor egységes megjelenésükkel a táj- és település képét meghatározó pincesorok épületeinek jelentős része funkcióváltáson ment keresztül, amelynek következtében külső megjelenése is többnyire jelentősen megváltozott. Ma már csak hírmondóban maradt meg néhány, az eredeti jellegzetességeket (kétszintes épület borospincével) őrző présház.
Kor, keletkezés időpontja		A Kő-hegy környékén már az I. katonai felmérés térképe is ábrázol pincéket.
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		Többségüknél az eredeti funkció elvesztése miatt fennáll a további átalakítás veszélye.
Tájvédelmi szempontú értékelés		A megmaradt pincék a több évszázados múltra visszatekintő budaörsi szőlő- és bortermelés emlékeiként helytörténeti szempontból fontos, idegenforgalmi jelentőségű, a településképet gazdagító, régi, értékes elemek.
Szükséges intézkedés		az eredeti jellegzetességeket legalább formájukban még tükröző présházak megőrzése, átépítésének tiltása
Adatfelvevő		Csima Péter
Adatfelvétel időpontja		2006. augusztus

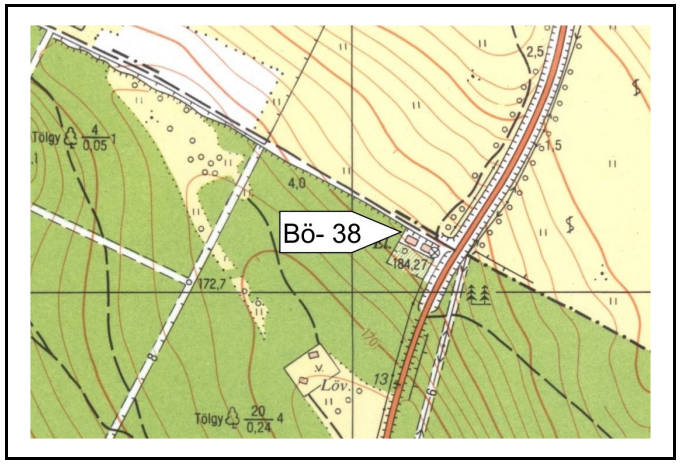

Budaörs	**Bö-38**	Idős kocsányos tölgyek
Típus		termeléssel kapcsolatos, erdőgazdálkodási emlék
Fajta		hagyásfa
Helyszín (EOV koordináta)		A Gyár utca és a Budaörs–Budakeszi közigazgatási határ találkozásánál, kerítéssel övezett lakótelken.
Helyrajzi szám		051
Főbb jellemzői		A fák törzsátmérője 50 és 90 cm között váltakozik. A 9 idős hagyásfa (Quercus robur) többsége a telekhatár mentén áll, de a lakóház átellenes oldalán lévő kertben is található egy szép szoliter példány. A szomszédos erdőben is található néhány hasonló korú, idős példány.
Kor, keletkezés időpontja		A fák 100–120 évesek.
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		a fák idős koruk ellenére egészségesek
Tájvédelmi szempontú értékelés		helyi jelentőségű, tájképet gazdagító, dendrológiai szempontból értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

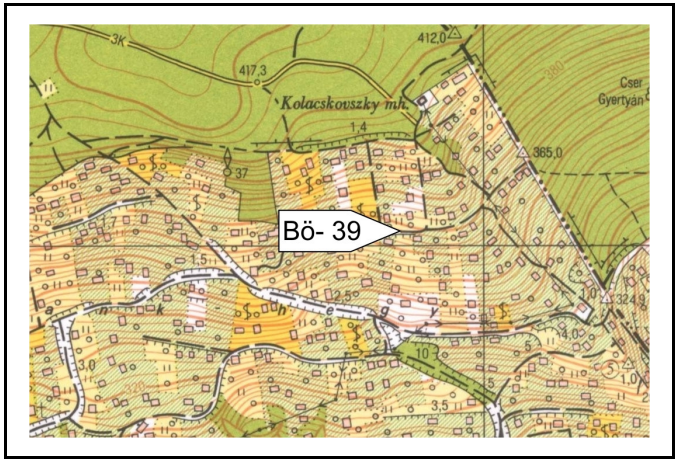

Budaörs	**Bö-39**	Idős molyhos tölgyek
Típus		termeléssel kapcsolatos, erdőgazdálkodási emlék
Fajta		hagyásfa
Helyszín (EOV koordináta)		Gyöngyvirág utca (E 643 878, N 237 020 illetve E 643 898, N 237 027)
Helyrajzi szám		9428
Főbb jellemzői		A 18–20 m magas, 12–14 m koronaátmérőjű és 70 ill. 85 cm törzsátmérőjű, szép formájú fák (Quercus pubescens) kerítéssel övezett magánterületen állnak.
Kor, keletkezés időpontja		A fák 130–150 évesek.
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		Idős korukhoz képest egészségi állapotuk kielégítő. Egyes ágak elhaltak, és fagyöngy is élősködik rajtuk.
Tájvédelmi szempontú értékelés		helyi jelentőségű, településképet gazdagító, dendrológiai szempontból kiemelkedően értékes elem
Szükséges intézkedés		a fagyöngy és az elhalt ágak eltávolítása, rendszeres ápolás
Adatfelvevő		Kabai Róbert, Gyenes Andrea
Adatfelvétel időpontja		2006. július

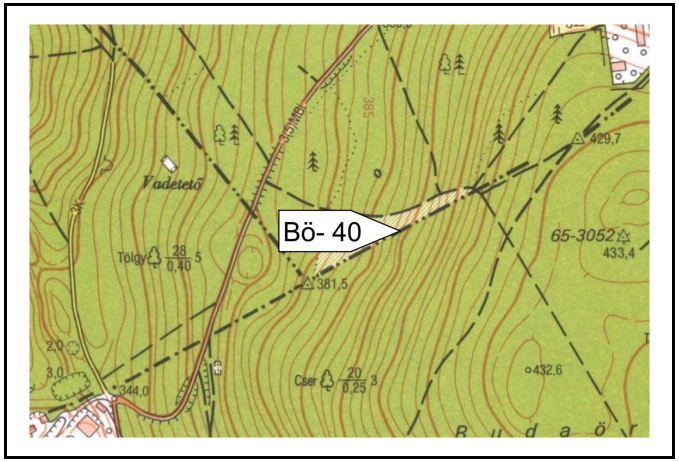

Budaörs	**Bö-40**	Hattörzsű hárs
Típus		termeléssel kapcsolatos, erdőgazdasági emlék
Fajta		hagyásfa
Helyszín (EOV koordináta)		a Budaörsi-hegy ÉNY-i lejtője, a közigazgatási határ közelében, a Budai TK területén (E 642 585, N 237 693)
Helyrajzi szám		011
Főbb jellemzői		Egy tőről 6 törzset nevelő, hagyásfaként kiválasztott, szép megjelenésű nagylevelű hárs (Tilia platyphyllos). Magassága 25–28 m, koronaátmérője kb. 20 m, a törzsátmérők 20 és 50 cm között változnak. Ligetes tisztáson, vadetető helyen áll.
Kor, keletkezés időpontja		60–80 éves
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		egészséges példány, a kifelé álló törzseket különösen hótörés veszélyeztetheti
Tájvédelmi szempontú értékelés		helyi jelentőségű, tájképet gazdagító, dendrológiai szempontból értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Kabai Róbert, Gyenes Andrea
Adatfelvétel időpontja		2006. július

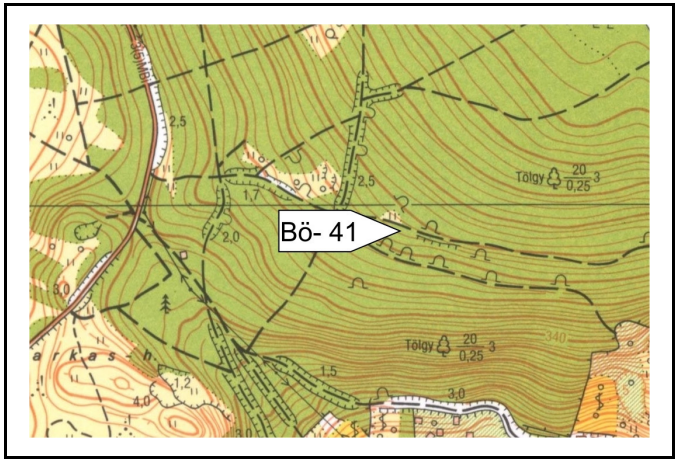

Budaörs	Bö-41	Piktortégla-üregek
Típus		termeléssel kapcsolatos, bányászati emlék
Fajta		anyagnyerő tárna
Helyszín (EOV koordináta)		a Budaörsi-hegy DNy-i oldalában, elszórtan több helyen, a Budai TK területén
Helyrajzi szám		004
Főbb jellemzői		A szobafestők által alapozó fedőanyagnak használt, téglaként formázva forgalmazott ún. „budai föld” bányászatára szolgáló, általában kb. 1 méter szélességben és 1,5 m belmagassággal kialakított tárnák, amelyek hossza akár a 100 métert is elérheti.
Kor, keletkezés időpontja		Az 1880-as években már bizonyosan bányászták (HJ, 1985). A szobafestők a „budai földet” az 1970-es évekig használták, kitermelése feltételezhetően ezidőtájt szűnhetett meg.
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		Némelyik jó állapotú, láthatóan a közelmúltban is használták. Vannak beomlott, részben vagy teljesen betemetődött, nehezen észrevehető üregek is.
Tájvédelmi szempontú értékelés		Az üregek az egykori – a környéken kizárólag Budaörsre jellemző – piktortégla gyártás emlékét őrzik. Helytörténeti szempontból jelentős, tájképet gazdagító, hasonlóan nagy számban országosan is ritka, kiemelkedően értékes elemek.
Szükséges intézkedés		Kultúrtörténeti szempontból fontos lenne az üregek teljes körének pontos feltárása. A felmérés eredménye alapján lehet meghatározni a szükséges biztonsági és rendezési intézkedéseket.
Adatfelvevő		Kabai Róbert, Gyenes Andrea
Adatfelvétel időpontja		2006. július

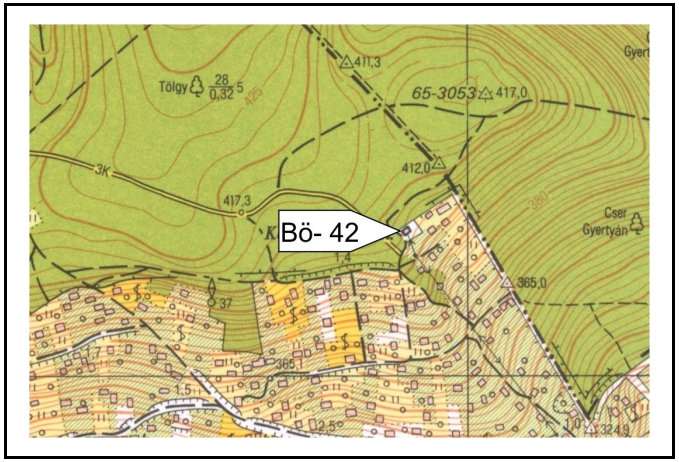

Budaörs	Bö-42	Frank-hegyi (Kolacsovszky-)turistaház
Típus		turizmussal kapcsolatos emlék
Fajta		turistaház
Helyszín (EOV koordináta)		Ezüstfenyő utca, a Kakukk-(Frank-)hegy déli oldalában, az erdőszélen
Helyrajzi szám		9449/1
Főbb jellemzői		Az eredetileg menedékháznak szolgáló épület a II. világháború után a magyar állam tulajdonába került, és Kolacskovszky Lajos turisztikai szakíróról, a TTE akkori elnökéről nevezték el. 1985-ben, majd 2003-ban is felújították és kibővítették: külső megjelenése jelentősen megváltozott. A téglalap alaprajzú fő épülettömeghez több toldalék és terasz csatlakozik. A turistaház 15 férőhellyel, egy kétágyas, egy négyágyas és egy hétágyas szobával rendelkezik. (FH)
Kor, keletkezés időpontja		Az épületet 1912-ben a Természetbarátok Turista Egyesületének (TTE) Budai Osztálya építtette.
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		jó állapotú, környezete rendezett
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti és turizmus történeti szempontból jelentős, a Budapesti Agglomeráció területén ritka, értékes elem
Szükséges intézkedés		Turistaházként történő üzemeltetése hosszú távon is kívánatos.
Adatfelvevő		Kabai Róbert, Gyenes Andrea
Adatfelvétel időpontja		2006. július

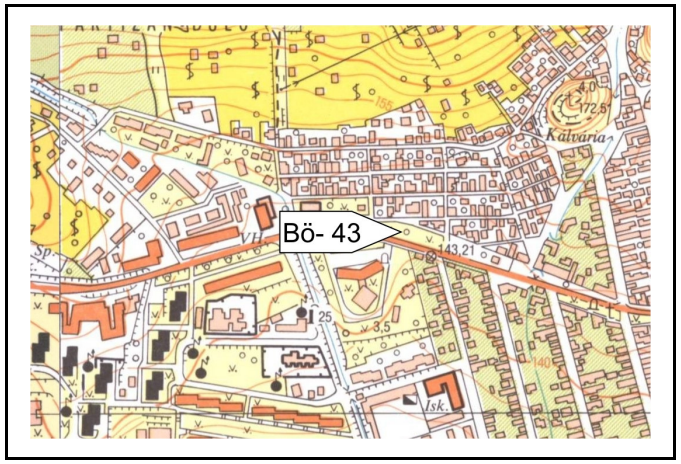

Budaörs	Bö-43	Hunyadi János szobor
Típus		történelmi személlyel kapcsolatos emlék
Fajta		emlékszobor
Helyszín (EOV koordináta)		Szabadság út mentén, a Kékes utca közelében található parkosított köztéren
Helyrajzi szám		1044
Főbb jellemzői		50 cm magas mészkő talapzaton álló bronzszobor. Körülötte alacsony oszlopokon Hunyadi életének fontosabb állomáshelyeit feltüntető réztáblák. Egynyári virágkiültetés övezi.
Kor, keletkezés időpontja		2006
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		jó állapotú, környezete gondozott közkert
Tájvédelmi szempontú értékelés		nevelési jelentőségű, településképet gazdagító, új, értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

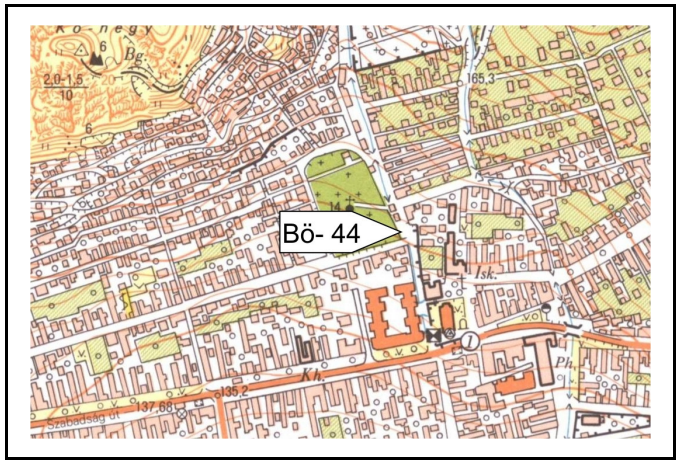

Budaörs	**Bö-44**	Kossuth-emlékmű
Típus		történelmi személlyel kapcsolatos emlék
Fajta		emlékszobor
Helyszín (EOV koordináta)		Ótemető mellett, a Naphegy utca és a Zichy Péter utca sarkán
Helyrajzi szám		2086
Főbb jellemzői		Félkörívesen hajlított 1,8 m magas kőfal előtt, kiskocakakő burkolatú teresedésen áll a mészkőből faragott, az élete teljében lévő és az idős Kossuthot ábrázoló emlékmű. Közelében pad.
Kor, keletkezés időpontja		2004
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		újszerű, jó állapotú
Tájvédelmi szempontú értékelés		nevelési jelentőségű, a településképet gazdagító, új, értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

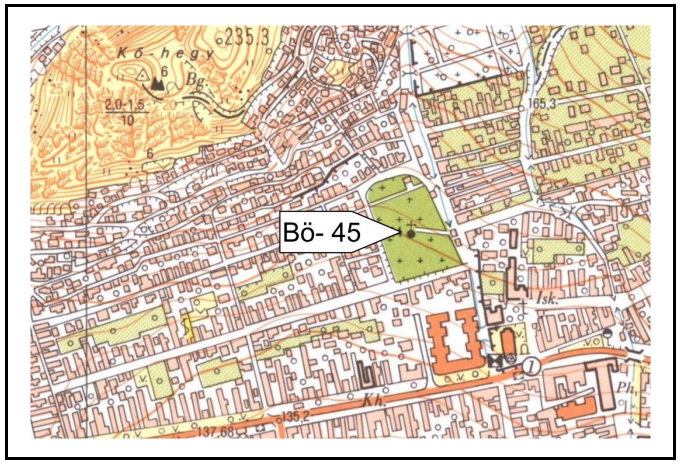

Budaörs	Bö-45	Mertinger József plébános sírköve
Típus		híres emberrel kapcsolatos emlék
Fajta		híres ember síremléke
Helyszín (EOV koordináta)		Ótemető északi részének közepén
Helyrajzi szám		2085
Főbb jellemzői		Mészkőből faragott, késő barokk sírkő. A volutás végű keretbe foglalt, hullámíves párkánnyal lezárt tábla tetején talpas, hullámkaréjos szárvégződésű kereszt látható. (LP, 1997) A bajmóci származású Mertinger József 1764-től haláláig töltötte be Budaörs plébánosának tisztjét. Helyi területi védelemben részesülő telken áll.
Kor, keletkezés időpontja		1782
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		felújított, jó állapotú
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti jelentőségű, ritka, régi, értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

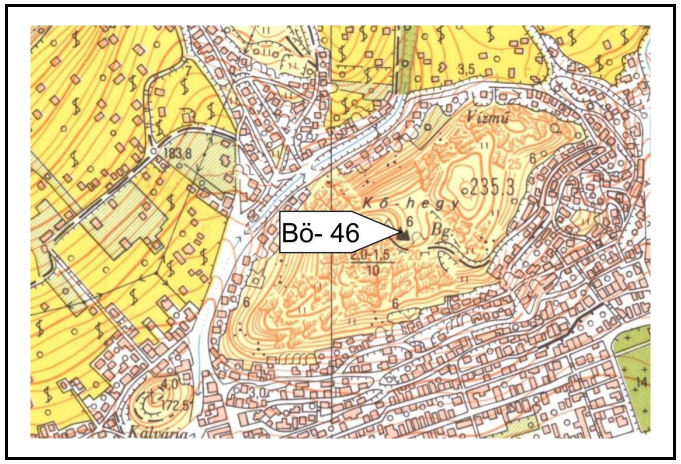

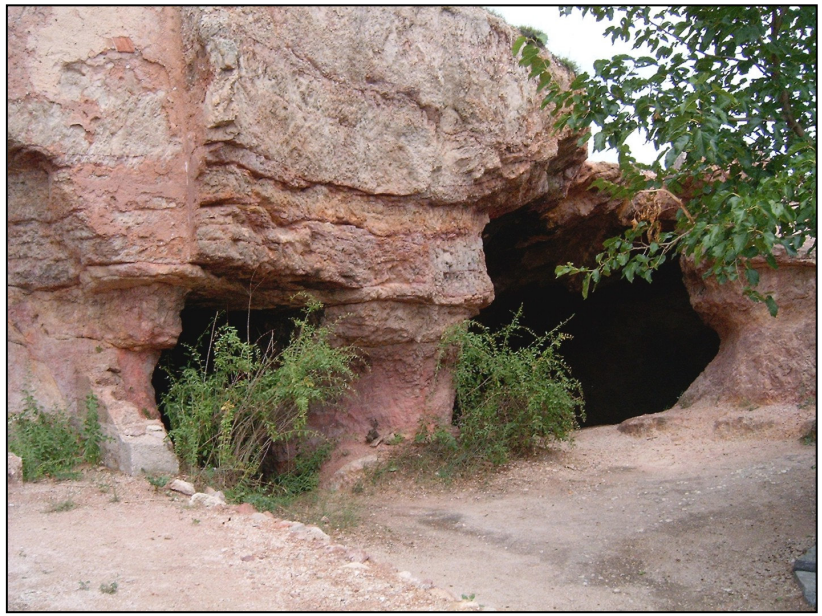

Budaörs	Bö-46	Kőhegyi-remetelak
Típus		híres emberrel kapcsolatos emlék
Fajta		remetelak
Helyszín (EOV koordináta)		A Kő-hegy tetején (E 643 120, N 235 682)
Helyrajzi szám		1633/2
Főbb jellemzői		A dolomitsziklába vájt üreg szolgált hajdan a „kőhegyi remete”, Wendler Ferenc, hajlékául. Az elülső helyiség kb. 2,5x4 m alapterületű, amelyből két további kisebb (egy 2x3,5 m-es és egy 2x1,5m-es) üreg nyílik. A belmagasság 2 méter. Előtte még felfedezhetők az 1893-ban fia, András, által emelt épület alapjai (KJL, 2003). Mellette egy nagyobb, szabálytalanabb, természetesnek tűnő üreg található. Helyi területi védelemben részesülő telken áll.
Kor, keletkezés időpontja		1872–78 között (KJL, 2003)
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		A kőfülke nem veszélyeztetett, az egykori toldaléképület viszont elpusztult.
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti jelentőségű, tájképet gazdagító, vallási szempontból értékes elem, a kőhegyi emlékegyüttes része
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

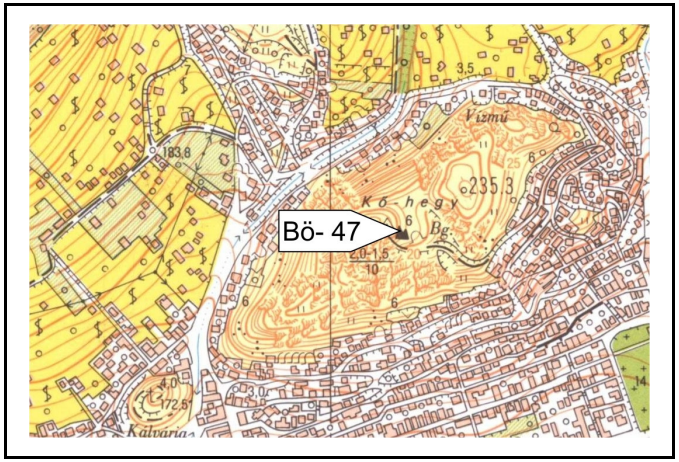

Budaörs	**Bö-47**	Wendler-sírkamra
Típus		híres emberrel kapcsolatos emlék
Fajta		híres ember sírhelye
Helyszín (EOV koordináta)		Kő-hegy, a kápolna mögött
Helyrajzi szám		1632
Főbb jellemzői		A felszín fölé emelt falú, beton sírkeret tetejét vasalattal biztosított üveglap fedi. Kb. 3 m mélyen boltozott sírkamra látható. A sírt a II. világháború után feltörték, 2003-ban állították helyre. Helyi területi védelemben részesülő telken áll.
Kor, keletkezés időpontja		1897
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		nemrég felújított, újszerű állapotú
Tájvédelmi szempontú értékelés		Az itt eltemetett Wendler Ferenc, a „kőhegyi remete” építette 1855-ben rokonai és ismerősei segítségével a Kő-hegyi kápolnát. helytörténeti szempontból jelentős, tájképet gazdagító, nevelési és idegenforgalmi szempontból értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

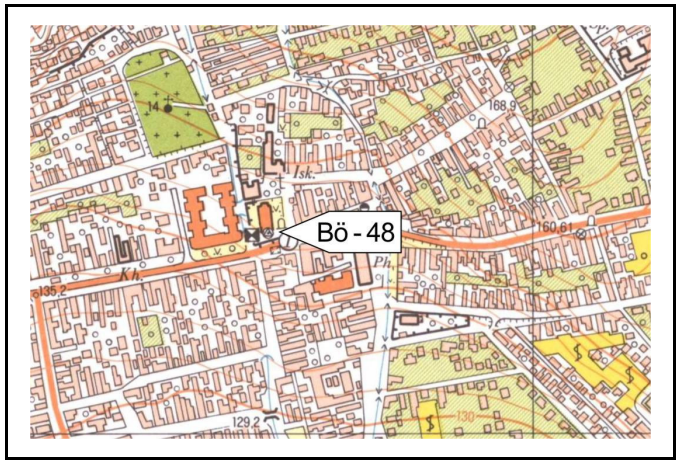

Budaörs	Bö-48	I. világháborús emlékmű
Típus		történelmi eseménnyel kapcsolatos emlék
Fajta		hősi emlékmű
Helyszín (EOV koordináta)		Templom téren, az r.k. templom DK-i sarkánál, kerítéssel övezett kertrészben
Helyrajzi szám		1
Főbb jellemzői		A kb. 2,5 m magas mészkő talapzaton álló, kb. 2,2 méteres szoborkompozíció egy Krisztus karjaiba hanyatló katonát ábrázol. Alkotója Pásztor János. Talapzatán körben márványtáblák az elesettek neveivel. A főtábla felirata: „1914–1918. A világháborúban hősi halált halt fiai emlékére Budaörs közönségének áldozatkészségéből.”
Kor, keletkezés időpontja		1925
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		jó állapotú, környezete gondozott, nem veszélyeztetett
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti és nevelési szempontból kiemelkedően fontos, településképet gazdagító, kiemelkedően értékes elem
Szükséges intézkedés		állagmegóvás
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

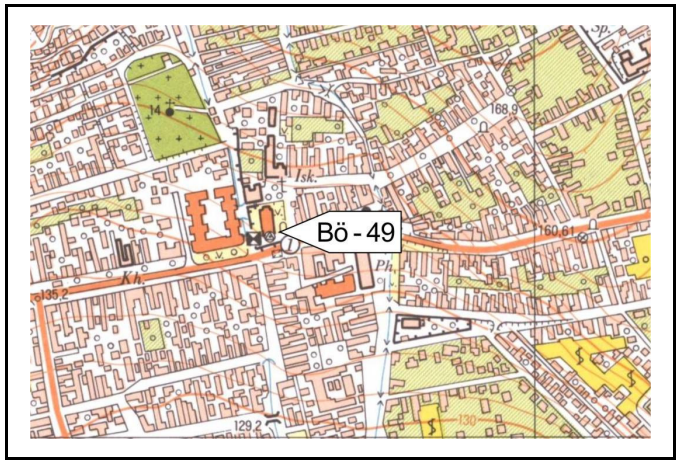

Budaörs	Bö-49	Budaörsi Országzászló
Típus		történelmi eseménnyel kapcsolatos emlék
Fajta		országzászló
Helyszín (EOV koordináta)		Templom téren, a r.k. templom DK-i sarkánál, kerítéssel övezett kertrészben
Helyrajzi szám		1
Főbb jellemzői		Homokkő talapzat zászlótartó rúddal. A talapzat főút felőli részén koronás címer látható. Az eredeti emlékmű faragott zászlórúddal készült, és a címerpajzs kialakítása is gazdagabb volt (FI, 1997). Az emlékmű lábánál márványtábla: „Az 1956-os forradalomban és szabadságharcban elesett budaörsi polgárok emlékezetére állíttatta az MDF és KDNP budaörsi szervezete 1994-ben”
Kor, keletkezés időpontja		1929 és 1934 között (pontos időpontja ismeretlen) Az 1956-os emléktábla elhelyezésének dátuma: 1994
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		A talapzat jó állapotú, de elhelyezése (az I. világháborús emlékműhöz való közelsége) kissé zavaró. Az eredeti faragott zászlórúd és a hímzett zászló megsemmisült. Az eredeti koronás-angyalos nagycímer hiányos.
Tájvédelmi szempontú értékelés		A trianoni békeszerződést követően országszerte felállított emlékművek egyik példánya. Helytörténeti jelentőségű, értékes elem. Az 1956-os emléktábla önálló helytörténeti emlék, nevelési szempontból fontos, a településképben nem jelenik meg.
Szükséges intézkedés		Környező kertrészlet folyamatos gondozása
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

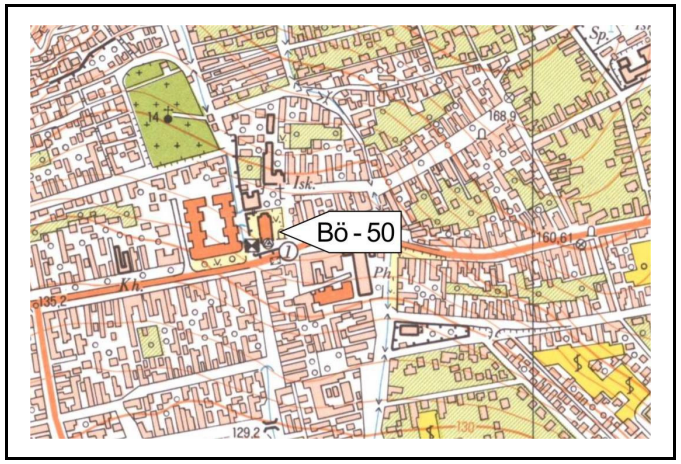

Budaörs	**Bö-50**	II. világháborús emlékmű
Típus		történelmi eseménnyel kapcsolatos emlék
Fajta		hősi emlékmű
Helyszín (EOV koordináta)		Templom téren, a r.k. templom K-i oldalánál, kerítéssel övezett kertrészben
Helyrajzi szám		1
Főbb jellemzői		6,5 x 2 méteres, süttői mészkő lapokkal burkolt falra erősített emléktáblák örökítik meg a II. világháborúban elhunyt 485 budaörsi lakos nevét. A fal középen áttört, kovácsoltvas kereszttel díszített. A falon a felirat szövege: „1939–1945. Halottaink emlékére. Unseren Toten zum Gedenken.” Az emlékmű terveit a hajósi Schön József készítette (FI, 1997). Előtte burkolt tér, mellette tujafák állnak.
Kor, keletkezés időpontja		1992
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		jó állapotú, gondozott környezetű, nem veszélyeztetett
Tájvédelmi szempontú értékelés		helytörténeti és nevelési szempontból kiemelkedően fontos, településképet gazdagító, értékes elem
Szükséges intézkedés		
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

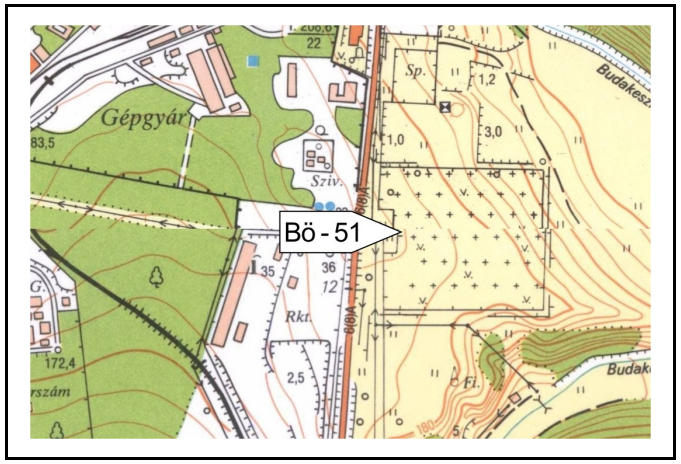

Budaörs	Bö-51	Német–Magyar Katonai Temető és Békepark
Típus		történelmi eseménnyel kapcsolatos, háborús temetkezési emlék
Fajta		katonai temető
Helyszín (EOV koordináta)		Budaörs nyugati határában, a Gyár utca mentén, az ipari parkkal szemközt
Helyrajzi szám		042/2
Főbb jellemzői		A kb. 5,5 ha-os, vaskerítéssel övezett sírkert a II. világháborúban Budapest környékén, valamint Észak- és Kelet-Magyarországon elesett, közel 15 ezer német és magyar katona exhumált maradványainak nyughelye (Filipszky, 1997). A ligetesen fásított gyepes területen szabályos rendben sorakozó, egyszerű gránit sírjelek egy része nevesített, más része ismeretlen katonák nyughelyét jelöli. Külön fekvő emléktáblák örökítik meg azok nevét, akiknek sírját nem lehetett fellelni. A temető fogadóépülete egy kis kiállításnak is helyet ad. Előtte parkoló. Tervezői Csongrádi János építész és Dékány Margit kertépítész, akik a tervért Pro Architectura díjban részesültek.
Kor, keletkezés időpontja		1996–2002
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		A temető gondosan ápolt, rendben tartott. ÉNy-i irányban zavaró az ipari park víztornyainak látványa – ezt a felnövekvő fák részben takarni fogják.
Tájvédelmi szempontú értékelés		országos jelentőségű, tájképet gazdagító, kegyeleti, nevelési szempontból és történelmi vonatkozásai miatt kiemelkedően értékes elem
Szükséges intézkedés		–
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

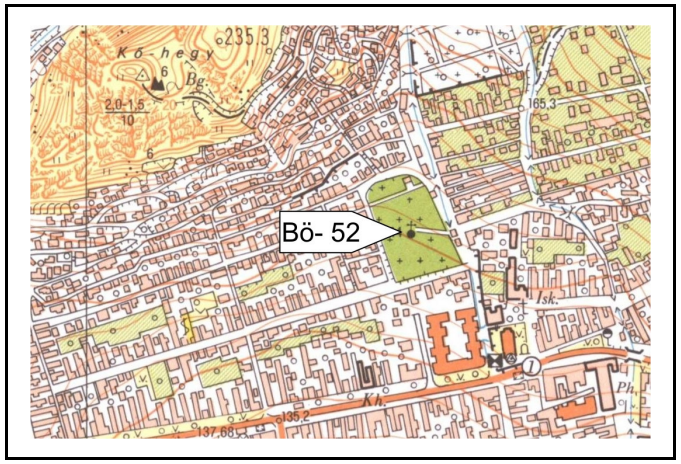

Budaörs	Bö-52	Kitelepítési-emlékmű
Típus		történelmi eseménnyel kapcsolatos emlék
Fajta		településtörténeti emlékmű
Helyszín (EOV koordináta)		Ótemető, a főbejárattól a kápolnához vezető út jobb oldalán
Helyrajzi szám		2085
Főbb jellemzői		Mészkő szegéllyel keretezett, murvával felszórt teresedésen áll egy kb. 2 m magas fakapu (mészkő kerettel). Előtte oltárszerűen megformázott asztal, kulcsot ábrázoló intarziával. A felvezető alacsony lépcsősoron a felirat: „Stoppt schon den Kleinstein has und sagt rechtzeitig Halt – Valeria Koch” A magyarországi németek elűzésének országos emlékhelye. Helyi területi védelemben részesülő telken áll.
Kor, keletkezés időpontja		2006
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		
Tájvédelmi szempontú értékelés		a kitelepítés emlékhelyeként országos jelentőségű, helytörténeti szempontból kiemelkedően fontos, nevelési és idegenforgalmi jelentőségű, új, kiemelkedően értékes elem
Szükséges intézkedés		
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július

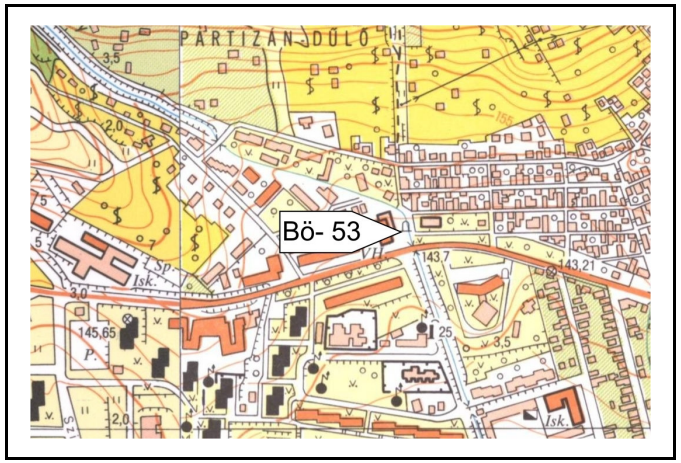

Budaörs	**Bö-53**	„Köszöntő”-szobor
Típus		helytörténeti eseménnyel kapcsolatos emlék
Fajta		településtörténeti emlékszobor
Helyszín (EOV koordináta)		Szabadság út és Bretzfeld utca sarkán, parkosított közterületen
Helyrajzi szám		1112
Főbb jellemzői		40 cm magas mészkő talapzaton álló, 2 méteres, nőalakot ábrázoló szobor. Az alak egy kis táblát tart a kezében, amelynek felirata: „750 év”. Berkenyefákat (Sorbus dacica) ültettek köré. Bajnok Béla szobrászművész alkotása.
Kor, keletkezés időpontja		1985
Állapot minősítése, veszélyeztetettség		jó állapotú, gondozott környezetben
Tájvédelmi szempontú értékelés		A településtörténet 750 éves múltjára emlékeztető, nevelési és idegenforgalmi szempontból jelentős, a településképet gazdagító új elem
Szükséges intézkedés		
Adatfelvevő		Csima Péter, Kabai Róbert
Adatfelvétel időpontja		2006. július